

הלכות שופר (סוכה ולולב) פרק ג' - תמלול

סיכום השיעור

סיכום פון פרק ג' — הלכות שופר סוכה ולולב (רמב"ם)

הקדמה צום פרק

פרק ג' איז דער דריטער און לעצטער פרק פון הלכות שופר. דער ערשטער פרק האט געהאנדלט וועגן דעם כלי (די שופר אליין), דער צווייטער פרק וועגן דעם חיוב (ווער איז מחויב, ווען, יו"ט ר"ה שחל בשבת). דער דריטער פרק האנדלט וועגן **איכות התקיעה** — וואסערע מין קולות בלאזט מען, וויפיל, און אין וועלכע סדר.

הלכה א — כמה תקיעות חייב אדם לשמוע

דער רמב"ם'ס ווערטער

"כמה תקיעות חייב אדם לשמוע ביום טוב של ראש השנה — תשע... שנאמר תרועה ביובל ובראש השנה... מפי השמועה למדו שכל תרועות של חודש השביעי אחד הן, בין בראש השנה בין ביום הכפורים של יובל... תשע תקיעות תוקעין בכל אחד משניהם."

פשוט

מדאורייתא דארף מען הערן ניין קולות אויף ראש השנה. דער חשבון: דאס ווארט "תרועה" שטייט דריי מאל — איינמאל ביי יובל ("והעברת שופר תרועה בעשור לחודש") און צוויי מאל ביי ראש השנה ("זכרון תרועה" אין פרשת אמור, "יום תרועה" אין פרשת פנחס). מפי השמועה למדו אז אלע תרועות פון חודש השביעי גייען צוזאמען — ראש השנה און יום הכפורים של יובל האבן איין דין. יעדע תרועה קומט מיט א פשוטה לפניה ופשוטה לאחריה (תקיעה פאר און תקיעה נאך). דריי תרועות מאל דריי קולות יעדע = ניין קולות.

חידושים און הסברות

א) פארוואס רופט דער רמב"ם אלע קולות "תקיעות"?

דער רמב"ם פרעגט "כמה תקיעות" — ער רופט אלע קולות בכלל "תקיעות", הגם אז דער עיקר חידוש איז די תרועות. דאס ווייזט אז "תקיעה" איז א שם הכולל פאר אלע מיני שופר-בלאזן, מער ווי "תרועה". דער רמב"ם אליין אין פרק א' זאגט "מצוה לשמוע קול תרועת שופר" — דארט רופט ער עס תרועה, אבער דא רופט ער דעם כלל "תקיעות". "תקיעה" איז דער פועל יוצא — דאס בלאזן אליין, און דער קול וואס קומט ארויס דערפון.

ב) "מפי השמועה למדו" — א חילוק אין באגריף

עס איז דא א חילוק אין דעם באגריף "מפי השמועה" ביים רמב"ם:

- **"מפי השמועה"** סתם מיינט: מ'האט מקובל געווען אז דער דין איז אזוי — א הלכה למשה מסיני אויפ'ן דין גופא.

- **"מפי השמועה למדו"** מיינט עפעס אנדערש: מ'האט מקובל געווען וויאזוי צו לערנען דעם פסוק — ד.ה. דער לימוד אליין איז נישט פשוט פשוט אין פסוק, אבער די מסורה זאגט אז אזוי דארף מען דרשנ'ען. דא, "מפי השמועה" למדו שכל תרועות של חודש השביעי אחד הן" — דאס מיינט נישט אז מ'האט מקובל געווען אז מ'דארף דריי תרועות (דאס שטייט בפירוש אין פסוקים), נאר אז מ'האט מקובל געווען דעם כלל אז מ'שטעלט צוזאמען יובל מיט ר"ה, אז ראש השנה לערנט פון יובל און יובל פון ראש השנה.

הלכה א (המשך) — ספק התרועה

דער רמב"ם'ס ווערטער

"תרועה זו האמורה בתורה נסתפק לנו בה ספק לפי אורך השנים ורוב הגליות, ואין אדם יודע היאך היא — אם היא היללה שמיללות הנשים בנהייתן בעת שמייבבין, או אנחה... או שניהם כאחד, הנחה והיללה שדרכה לבא אחריה הן הן הנקראים תרועה."

"והיללה היא שאנו קוראין תרועה, והאנחה היא שאנו קוראין שלשה שברים."

פשוט

דורך די לאנגע גלות'ן האט מען פארגעסן וואס גענוי "תרועה" מיינט. עס זענען געבליבן דריי ספיקות:

- **יללה** (= וואס מיר רופן "תרועה") — קורצע שנעלע קולות, ווי פרויען וואס וויינען הויך ביי א הספד.

- **אנחה/הנחה** (= וואס מיר רופן "שלשה שברים") — דריי לענגערע קרעכצן, ווי איינער וואס קרעכצט שטיל פון זארג.

- **שניהם כאחד** (= שברים-תרועה) — ביידע צוזאמען, ווייל דער דרך פון א דואג איז ערשט צו קרעכצן און דערנאך אויסצושרייען.

לפיכך — כדי יוצא צו זיין אלע צדדים (ספקא דאורייתא לחומרא), טוט מען אלע דריי: א סעט מיט שברים-תרועה, א סעט מיט שברים אליין, א סעט מיט תרועה אליין.

חידושים און הסברות

א) וויאזוי קען מען פארגעסן א מצוה וואס מ'טוט יעדעס יאר?

מ'בלאזט דאך שופר יעדעס יאר — וויאזוי קען מען פארגעסן? דער רמב"ם ענטפערט: **"לפי אורך השנים ורוב הגליות"** — אין שווערע צייטן זענען אידן אנגעקומען צו נייע ערטער, מ'האט נישט געקענט בלאזן, מ'האט נישט געדענקט. עס ווערט צוגעברענגט דער מאמר "כל שנה שאין מריעין לו בתחלתה" — א יאר וואס מ'האט נישט געבלאזן אין אנהויב, קומען צרות אין סוף; און אפשר האבן די צרות זיך שוין אנגעהויבן פאר ראש השנה, אזוי אז מ'האט שוין יענעם יאר אויך נישט געבלאזן.

ב) דער רמב"ם'ס שיטה — מ'האט טאקע ממש פארגעסן

דער רמב"ם מיינט **כפשוטו** אז מ'האט פארגעסן וואס "תרועה" מיינט. דאס איז בהתאם מיט דעם רמב"ם'ס כללדיגע שיטה (ווי ער שרייבט אין זיין הקדמה) אז אלעס וואס איז נישט קלאר אין תורה שבעל פה, דארף מען בלעמען אויף "אורך השנים ורוב הגליות", נישט אויף דער תורה אליין.

ג) סתירה צו דעם רמב"ם'ס אייגענע יסודות

דער רמב"ם אליין (אין הקדמה צו משנה תורה) האלט שטארק אז הלכה למשה מסיני קען נישט האבן מחלוקת, און מחלוקת קומט נישט פון שכתה. דער רמב"ם איז מדגיש אז עיקר צורת המצוות וואס איז הלכה למשה מסיני האט נישט קיין מחלוקת און נישט קיין שכתה — מחלוקת איז נאר אין נייע שאלות אדער זאכן תלוי בסברה (שכתה הסברה, נישט שכתה ההלכה). דא אבער זאגט דער רמב"ם קלאר אז מ'האט פארגעסן!

תירוץ: מ'מוז זאגן אז דער רמב"ם מיינט: די עצם מצוה — אז מ'דארף בלאזן תרועה — האט מען נישט פארגעסן. אבער דער פרט פון וויאזוי עס קלינגט, דאס האט מען פארגעסן. דאס איז נישט **שכתה ההלכה** נאר **שכתה המציאות** — א פראקטישע שכתה.

ד) רב האי גאון'ס אלטערנאטיווע שיטה

רב האי גאון ענטפערט אז מ'האט בכלל נישט פארגעסן. מדאורייתא איז מען יוצא מיט יעדע איינע פון די סארטן — ס'איז נישט מעכב וועלכע מ'טוט. פון משה רבינו'ס צייטן זענען געווען פארשידענע קהילות וואס האבן געטון פארשידן, און אלע זענען יוצא געווען. רב אבהו האט נאר געמאכט א תקנה

פארוואס שטעלט דער רמב"ם תשר"ת (שברים-תרועה צוזאמען) אלס ערשטע? דער סברא איז אז דאס איז דער "בעסטער" מהלך — ווייל אויב תרועה מיינט ביידע צוזאמען, איז מען יוצא לכתחילה. אדער: חכמים האבן געהאלטן אז יענע שיטה איז די שטערקסטע. אדער: אזוי ווי א מענטש וויינט — ער קרעכצט און וויינט צוזאמען.

(ב) פארוואס דריי מאל יעדע סעט:

ווייל אין די משנה שטייט אז תרועה קומט דריי מאל (דריי פסוקים). יעדע סעט ווערט דריי מאל געטון כדי יוצא צו זיין די דריי תרועות.

[דיגרעסיע: תנאי צווישן תשר"ת און תש"ת] ווען מ'בלאזט תשר"ת און דערנאך תש"ת ליד ספק, פארוואס דארף מען א נייע תקיעה צום אנהייב פון תש"ת? די לעצטע תקיעה פון תשר"ת זאל דאך קענען דינען אלס ערשטע תקיעה פון תש"ת — אויב תשר"ת איז כשר, דארף מען שוין גארנישט מער; אויב תשר"ת איז פסול, זאל די תקיעה ציילן אלס אנהייב פון תש"ת! דער תירוץ: **תקיעה לפניה ולאחריה מיינט א "סענדוויטש"** — אויב די תקיעה איז געמיינט געווען אלס סוף פון תשר"ת, איז זי נישט קיין תקיעה לפניה פאר תש"ת. מ'קען מאכן א **תנאי**, אבער דאן איז עס נישט די נארמאלע סדר.

מיט א תנאי וואלט מען געקענט שפארן דריי קולות (27 אנשטאט 30).

הלכה ב — שיעור תרועה, שברים, און תקיעה

דער רמב"ם'ס ווערטער

"שיעור תרועה כשתי תקיעות, ושיעור שלשה שברים כשתי תקיעות."

פשט

די לענג פון א תרועה איז אזוי לאנג ווי צוויי (מינימום) תקיעות, און אויך שלשה שברים דויערט אזוי לאנג ווי צוויי תקיעות.

חידושים און הסברות

(א) "שיעור תרועה" — איין תרועה אדער אלע דריי?

דער מגיד משנה און אנדערע האבן געהאלטן אז "שיעור תרועה" מיינט אלע דריי תרועות פון איין סעט צוזאמען. אבער דער פשוט'ער טייטש אין רמב"ם איז אז איין תרועה איז אזוי לאנג ווי צוויי תקיעות, און אויך איין סעט שלשה שברים איז אזוי לאנג ווי צוויי תקיעות.

(ב) תקיעה איז קורץ לויט דעם רמב"ם:

אויב איין תרועה = צוויי תקיעות, קומט אויס אז א תקיעה איז קירצער ווי א תרועה. דער רמב"ם מיינט מינימום תקיעות — א מענטש מעג מאכן לענגערע תקיעות.

(ג) ביי תשר"ת — דער מיטלסטער קול איז ווי פיר תקיעות:

ווען מ'בלאזט שברים-תרועה צוזאמען, איז דער מיטלסטער טייל (שברים + תרועה) אזוי לאנג ווי פיר מינימום תקיעות (צוויי פאר שברים + צוויי פאר תרועה).

(ד) מחלוקת רמב"ם און ראב"ד:

דער ראב"ד (אמר אברהם, כל זה שבש המעתיק הוא) איז מחולק אויפ'ן רמב"ם:

- **שיטת הרמב"ם:** ביידע תקיעות (לפניה ולאחריה) **צוזאמען** זענען אזוי לאנג ווי **איין** תרועה אינמיטן. קומט אויס אז איין תקיעה = האלב תרועה.

- **שיטת הראב"ד:** **איין תקיעה** איז אזוי לאנג ווי **איין תרועה**. א תרועה איז אזוי לאנג ווי דריי שברים. קומט אויס אז לויט'ן ראב"ד איז א תקיעה **צוויי מאל** אזוי לאנג ווי לויט'ן רמב"ם.

חידוש למעשה: ס'איז נישט קיין פראקטישע סתירה צווישן זיי, ווייל דער רמב"ם גיט נאר א **מינימום** שיעור תקיעה, נישט א מאקסימום. ער זאגט קלאר אז אויב מען מאכט לענגער הייסט עס נאך אלץ א תקיעה. ממילא קען מען מחמיר זיין ווי דער ראב"ד און מאכן לענגערע תקיעות, און מען איז יוצא אויך לויט'ן רמב"ם.

אז אלע אידן זאלן טון דאס זעלבע, כדי מ'זאל נישט פרעגן פארוואס טוט איינער אזוי און דער אנדערער אנדערש. אבער דער רמב"ם זעט נישט אויס אזוי — ביי דעם רמב"ם איז עס א פשוט'ער ספק: "ואין אנו יודעין היאך היא."

(ה) פארוואס קען מען נישט פשוט מאכן שברים-תרועה צוזאמען און זיין יוצא אלע שיטות?

אויב מ'מאכט שברים-תרועה צוזאמען, זאל מען דאך יוצא אלע צדדים — ווייל עס אנטהאלט ביידע! דער תירוץ (ווי דער מגיד משנה דערקלערט): די ערשטע צוויי שיטות (נאר יללה, אדער נאר הנחה) האלטן אז דער אנדערער קול איז א **הפסק** — אז מ'מאכט שברים-תרועה צוזאמען, איז לויט דער שיטה אז תרועה איז נאר יללה, זענען די שברים א **הפסק**, און פארקערט. דערפאר מוז מען מאכן **דריי באזונדערע סעטן**.

(ו) **חידוש פון מגיד משנה — הפסק צווישן קולות איז מעכב**

פון דעם אז מ'קען נישט סמכ'ן אויף שברים-תרועה צוזאמען, זעט מען אז **הפסק צווישן די קולות איז מעכב**. דאס איז לכאורה א סתירה צו דעם וואס מ'גייט שפעטער לערנען אז אויב מ'האט זיך מפסיק געווען צווישן תקיעות (אפילו א לאנגע צייט), איז מען יוצא. דער תירוץ: דער היתר פון הפסק איז נאר ווען מ'איז נישט מפסיק **מיט אן אנדערע מין קול** (ד.ה. א "ראנג וואן" — א פרעמדער קול וואס געהערט נישט אהין). שתיקה אדער צייט איז נישט קיין הפסק, אבער א פרעמדער קול יא.

(ז) **"דואג" — דער אופי פון תרועה**

דער רמב"ם באנוצט דעם לשון "שכן דרך הדואג" — איינער וואס **זארגט זיך**. עס ווערט דיסקוטירט צי "דואג" מיינט ספעציפיש זארגן וועגן עבירות (תשובה-קאנטעקסט), אדער סתם איינער וואס איז אין צער. "דאגה" מיינט אלגעמיין צער/זארג, נישט נאר חרטה.

(ח) **דער מקור פאר "יללה" — תרגום אונקלוס און סיסרא'ס מאמע**

דער רמב"ם רופט תרועה "יללה" ווייל דער תרגום אויף תרועה איז "יבבא", און דאס זעלבע ווארט שטייט ביי "ותיבב אם סיסרא" (שופטים ה:כח) — סיסרא'ס מאמע'ס געוויין. פון דארט ווייסט מען אז יבבא/יללה איז א מין געוויין. דער ספק איז וועלכע סארט געוויין פון א מאמע — קורצע שטויסן (תרועה), לענגערע קרעכצן (שברים), אדער ביידע צוזאמען.

[דיגרעסיע: שכחת התורה] אין בלויז דריי שורות גמרא קומען אויס פופצן פארשידענע שיטות וויאזוי צו מאכן די תקיעות (רש"י, תוספות, א.א.וו.). דאס איז א ראיה אויף שכחת התורה. א חידוש: **שכחת התורה מיינט נישט ווען די תורה ווערט קורצער — עס קען מיינען ווען די תורה ווערט לענגער**. פון שכחה קומט מחלוקת, און מ'הייבט אן מאכן דרייסיג קולות ווייל מ'ווייסט נישט וועלכע זענען ריכטיג.

הלכה א (המשך) — סדר התקיעות

דער רמב"ם'ס ווערטער

"**נמצא סדר התקיעות כך הוא: מברך ותוקע תקיעה, ואחריה שלשה שברים ואחריה תרועה ואחריה תקיעה, וחוזר כסדר הזה שלשה פעמים. ואחר כך תוקע תקיעה ואחריה שלשה שברים ואחריה תקיעה, שלשה פעמים. ואחר כך תוקע תקיעה ואחריה תרועה ואחריה תקיעה, שלשה פעמים. נמצא שלשים קולות כדי להסתלק מן הספק.**"

פשט

דער סדר איז: ערשט דריי מאל תשר"ת (תקיעה-שברים/תרועה-תקיעה), דאן דריי מאל תש"ת (תקיעה-שברים-תקיעה), דאן דריי מאל תר"ת (תקיעה-תרועה-תקיעה). צוזאמען 30 קולות.

חידושים און הסברות

(א) **פארוואס הייבט מען אן מיט תשר"ת?**

(ה) דער רמב"ם טייטש אין דער משנה (ר"ה לג):

אין דער משנה שטייט: שיעור תקיעה כשלש תרועות, ושיעור תרועה כשלש יבבות. דער רמב"ם טייטשט "תקיעה כשלש תרועות" נישט אז איין תקיעה = דריי תרועות, נאר אז אלע תקיעות פון איין סדר (בבא) צוזאמען = אלע תרועות פון יענעם סדר. קומט אויס אז איין תקיעה = האלב תרועה.

סברא פאר'ן רמב"ם: די תקיעה איז דא צו "משרת זיין" די תרועה — ס'איז ווי א סענדוויטש, וואו די ברויט (תקיעות) איז אזוי גרויס ווי דאס אינמיטן (תרועה). די סברא מאכט סענס, אבער דער טייטש אין דער משנה איז אביסל פארצויגן.

דער גמרא'ס תירוץ: אין דער גמרא איז דא א סתירה — אנדערשוואו שטייט "שיעור תקיעה כתרועה" (נישט כשלש תרועות). דער גמרא תירוץ'ט אז אונזער משנה רעדט פון "כל הבבות" (אלע תקיעות צוזאמען). דער רמב"ם בויט זיין שיטה אויף דעם תירוץ.

(ו) וואס איז א תרועה? — דער רמב"ם'ס שווייגן:

דער רמב"ם זאגט **בכלל נישט וואס א תרועה איז** — נישט וויפיל קולות, נישט ווי לאנג. ער זאגט נאר אז ס'איז א "יללה" (יללה שמיללין), אבער ער דעפינירט נישט וואס א יללה איז. ביי **שברים** זאגט ער יא אז ס'איז דריי, אבער ביי תרועה זאגט ער נישט וויפיל קליינע קולות ס'דארף זיין. דער מגיד משנה זאגט אז א תרועה איז **ניין קליינע קולות** — אבער דאס שטייט נישט אין רמב"ם אליין.

(ז) דער רמב"ם גיט נישט קיין אבסאלוטע שיעור:

דער רמב"ם גיט נאר א **רעלאטיווע שיעור**: א תקיעה איז האלב אזוי לאנג ווי א תרועה. ס'איז נישט קלאר צי עס הענגט אפ פון דעם בעל תוקע'ס כח, אדער צי ס'איז א פיקסירטע מאס. דער רמב"ם איז בעצם פשוט מעתיק וואס שטייט אין דער גמרא און זאגט נישט מער.

(ח) תרמיטין / תרמוטא — דער ירושלמי'ס לשון:

דער לשון "תרמיטין" (אדער "תרמוטא") איז **נישט פון בבלי נאר פון ירושלמי**. דער ראב"ד ברענגט עס, און דער בנין עולם דערקלערט אז דער ראב"ד מיינט דעם ירושלמי'ס פירוש.

צוויי טייטשן אין "תרמוטא":

1. **רבי ראבינאוויטש'ס טייטש** (ווי דער מנחם מענדל האט געהערט אין ארץ ישראל): תרמוטא מיינט א **לאנגע קול וואס גייט ארויף און אראפ** — ווי א סייען (ווא-ווא-ווא). דאס שטימט מיט "לולי שמיללין". אין **תימן** מאכט מען עד היום אזא סארט תרועה. דאס שטימט אויך מיט דעם **כתב יד פון רב סעדיה גאון** וואו ער מאכט א דיאגראם מיט "וועיווס" (ווי מוזיק-נאטן). ווייל מען האט נישט געקענט פראקטיש מאכן אזא קול, האט מען עס אפגעהאקט אין קורצע שטיקלעך — און דאס איז ווי אשכנזישע אידן מאכן תרועה היינט (טו-טו-טו).

2. **אנדערע מפרשים'ס טייטש:** תרמיטא = א מינימום קול (א קליינסטע קול-אייניקייט). א שבר = דריי תרמיטין. א תרועה = דריי שברים = **ניין תרמיטין** (ניין קליינע קולות). דאס איז ווי דער **שולחן ערוך** פסק'נט.

(ט) מחלוקת אין ירושלמי וועגן תרועה:

אין ירושלמי איז דא א מחלוקת: איינער זאגט תרועה איז **תרמוטא** (דער לאנגער וועיווי קול), און איינער זאגט עס איז **דריי קוקין** (שברים). דאס איז בעצם די מחלוקת וואס דער בבלי אויך ברענגט — אז "יבבה" אין דער משנה מיינט תרועה, און אין דער ברייתא שטייט שברים, און ס'איז א מחלוקת תנאים.

סיכום: פון צוויי-דריי שורות גמרא קומען ארויס **פיר-פינף פארשידענע שיטות** (רמב"ם, ראב"ד, רש"י, תוספות, א.א.). — אלע אפהענגיג ווי מען טייטשט די משנה און גמרא.

הלכה ב (המשך) — א לאנגע תקיעה ציילט נאר אלס איינע

דער רמב"ם'ס ווערטער

"הרי שתקע ויריע ואחר כך תקע תקיעה ארוכה ומשוכה כשנים בראשונה — אינה אלא תקיעה אחת, אפילו משך בה כל שעה אינה אלא תקיעה אחת."

פשט

אויב איינער בלאזט א תקיעה נאך א תרועה און ציט זי אויס זייער לאנג, קען מען נישט זאגן אז די ערשטע העלפט איז די תקיעה פון נאך דער תרועה און די צווייטע העלפט איז די תקיעה פאר דער נעקסטער תרועה. ס'איז נאר איין תקיעה, אפילו ער ציט עס א גאנצע שעה.

חידושים

(א) א תקיעה ענדיגט זיך ווען מ'הערט אויף, נישט ווען דער שיעור איז דורך:

א תקיעה ענדיגט זיך נישט ווען דער מינימום שיעור איז פארביי, נאר ווען דער בלאזער הערט אויף צו בלאזן. דערפאר קען מען נישט "צוטיילן" א לאנגע תקיעה אין צוויי.

(ב) תקיעה קען זיין לאנג:

דער רמב"ם זאגט בפירוש אז מ'מעג מאכן א לאנגע תקיעה. אבער דער רמב"ם זאגט נישט בפירוש ווי קורץ א תקיעה קען זיין — דאס בלייבט א שאלה.

הלכה ב (המשך) — שמע תקיעה אחת בשעה זו**דער רמב"ם'ס ווערטער**

"שמע תקיעה אחת בשעה זו... אפילו שהה כל היום כולו, הרי אלו מצטרפים ויוצא ידי חובתו. ובלבד שישמע כל בבא מהם על הסדר. לא שישמע תרועה אחרי שתי תקיעות."

פשט

מ'דארף נישט הערן אלע ניין קולות אויפאמאל. אפילו מיט הפסקות צווישן זיי, אפילו דעם גאנצן טאג, איז מען יוצא — אבער נאר ווען מ'הערט זיי **על הסדר**. אויב מ'הערט א תרועה נאך צוויי תקיעות (אנשטאט תקיעה-תרועה-תקיעה), איז מען נישט יוצא.

חידושים**(א) צייט אליין איז נישט קיין הפסק:**

נאר אן אנדערע זאך שלא מן הענין איז א הפסק. דאס ווערט פארגליכן צום דין ביי דאווענען, וואו שהה כדי לגמור את כולה איז א הפסק, אבער בלויזע צייט נישט.

(ב) דער פסול פון "תרועה אחרי שתי תקיעות" איז נישט בלויז הפסק — עס איז "ראנג סייידער":

מ'קען נישט זאגן אז מ'וועט "צוטיילן" צוויי תקיעות — איינס פאר דעם פריערדיגן סעט און איינס פאר דעם קומענדיגן — ווייל מ'האט נישט געהערט לויט דער סדר.

הלכה ב (המשך) — שמע תשע תקיעות מתשעה בני אדם כאחד**דער רמב"ם'ס ווערטער**

"שמע תשע תקיעות מתשעה בני אדם כאחד, לא יצא אפילו ידי אחת."

פשט

אויב ניין מענטשן בלאזן אלע אויפאמאל, איז מען נישט יוצא אפילו איין תקיעה.

חידושים**(א) מחלוקת ראשונים:**

צי דער רמב"ם מיינט אז אלע ניין בלאזן די **זעלבע תקיעה** אויפאמאל, אדער אז יעדער בלאזט אן **אנדער קול** (איינער תקיעה, איינער תרועה, איינער

שברים). רוב ראשונים זאגן אז ער מיינט ניין אנדערע תקיעות.

(ב) פארוואס איז מען נישט יוצא?

צוויי סברות: (א) מ'הערט נישט קלאר קיין איינס פון זיי; (ב) עס פעלט דער סדר — די מצוה דארף זיין "בזה אחר זה", א סדר אין צייט (ווי א סענדוויטש). ווען אלעס קומט אויפאמאל, פעלט דער סדר פון תקיעה-תרועה-תקיעה. דער שמועס נייגט צו דער צווייטער סברה — עס דארף נעמען צייט, ד.ה. נאך די תקיעה מוז קומען די תרועה, "בזה אחר זה".

(ג) צוויי מענטשן בלאזן אויפאמאל:

מ'קען יא הערן קלאר ווען צוויי בלאזן דאס זעלבע (ווי שופר און חצוצרות אין בית המקדש, וואו "חביבה" מאכט עס כשר). אבער דא איז דער פסול ווייל עס פעלט דער סדר.

(ד) פון פארשידענע מענטשן בזה אחר זה — כשר:

מ'קען הערן תקיעה פון איין מענטש, תרועה פון א צווייטן, תקיעה פון א דריטן — אפילו כל היום כולו — כל זמן עס איז על הסדר. וואס ס'דארף יא זיין: סדר אין צייט. וואס טאר נישט זיין: אלעס אויפאמאל. פון דעם זעלבן מענטש איז נישט מעכב.

הלכה ב (המשך) — ואינו יוצא עד שישמע כל התשע תקיעות

דער רמב"ם'ס ווערטער

"ואינו יוצא ידי חובתו עד שישמע כל התשע תקיעות, שכולן מצוה אחת הן, לפיכך מעכבות זו את זו."

פשט

מ'מוז הערן אלע ניין קולות. זיי זענען איין מצוה, און יעדע איינע איז מעכב די אנדערע.

חידושים

(א) "תשע תקיעות" מיינט נישט ניין תקיעות, נאר ניין קולות בכלל — תקיעות, תרועות, שברים צוזאמען.

(ב) "מצוה אחת" — מ'קען נישט זאגן אז מ'איז יוצא א "האלבע מצוה". מ'איז נאר יוצא ווען מ'ענדיגט אלעס.

(ג) "מעכבות זו את זו" — דאס ווערט פארגליכן מיט אנדערע מצוות ווי תפילין של יד ושל ראש, וואו איינס איז נישט מעכב דאס אנדערע (האט מען נאר איינס, לייגט מען איינס). דא אבער — אויב מ'ווייט אז מ'וועט נישט קענען ענדיגן, איז א שאלה צו מ'טאר אנהייבן. מ'קען נישט זאגן "איך בין שוין יוצא געווען א טייל, יעצט איז נאר א ספיקא דאורייתא" — ניין מיינט ניין (נישט דרייסיג), אבער אלע ניין מוזן זיין דא.

הלכה ג — הציבור חייבין לשמוע תקיעות על סדר הברכות

דער רמב"ם'ס ווערטער

"הציבור חייבין לשמוע תקיעות על סדר הברכות. כיצד? אומר שליח ציבור אבות, גבורות, וקדושת השם, ומלכיות ותוקע שלש, ואומר זכרונות ותוקע שלש, ואומר שופרות ותוקע שלש, וגומר תפלתו בעבודה והודאה וברכת כהנים."

פשט

בציבור דארף מען הערן די תקיעות אינערהאלב דער שמונה עשרה, נאך יעדע ברכה פון מלכיות, זכרונות, שופרות. דער שליח ציבור זאגט אבות, גבורות, קדושת השם, דערנאך מלכיות מיט תקיעות, זכרונות מיט תקיעות, שופרות מיט תקיעות, און ענדיגט מיט עבודה, הודאה, ברכת כהנים.

חידושים

(א) "שלש" מיינט א סעט פון דריי (תקיעה-תרועה-תקיעה), נישט דריי איינצלענע קולות. דער רמב"ם רעדט דא פון דער עיקר הדין (ניין קולות), נישט די דרייסיג וואס מיר מאכן היינט.

(ב) דער דין איז ספעציפיש אויף ציבור — דער רמב"ם זאגט קלאר "הציבור חייבין", און שפעטער זאגט ער אז דאס איז נישט אויף א יחיד.

(ג) "על סדר הברכות" — דאס איז נישט א באזונדער דין פון ברכות, נאר אז די תקיעות אליין דארפן געהערט ווערן אינעם סדר פון די ברכות.

הלכה ג (המשך) — שלש ברכות אמצעיות מעכבות זו את זו

דער רמב"ם'ס ווערטער

"שלש ברכות אמצעיות אלו של ראש השנה ושל יום הכפורים של יובל, שהן מלכיות וזכרונות ושופרות, מעכבות זו את זו."

פשט

מלכיות, זכרונות, שופרות זענען מעכב זו את זו — מ'מוז זאגן אלע דריי. דאס גילט סיי ראש השנה סיי יום כפורים של יובל.

חידוש

דער פארגלייך צו תקיעות — אזוי ווי די ניין תקיעות זענען איין מצוה און מעכבות זו את זו, אזוי אויך די דריי ברכות.

הלכה ג (המשך) — עשרה פסוקים בכל ברכה

דער רמב"ם'ס ווערטער

"וצריך לומר בכל ברכה מהן עשרה פסוקים מעין הברכה — שלשה מן התורה, שלשה מספר תהלים, ושלשה מן הנביאים, ואחד מן התורה משלים בו. ואם השלים בנביא — יצא."

"ואם אמר פסוק אחד מן התורה ואחד מן הכתובים ואחד מן הנביאים — יצא."

"אפילו אמר 'בתורתך ה' אלקינו כתוב לאמר' מיט איין פסוק פון תורה, והפסיק — אינו צריך לחזור."

פשט

אין יעדע ברכה (מלכיות, זכרונות, שופרות) זאגט מען צען פסוקים: דריי פון תורה, דריי פון תהלים, דריי פון נביאים, און דער צענטער נאכאמאל פון תורה. בדיעבד, אויב מ'האט משלים געווען מיט א נביא, איז מען אויך יוצא. דער גאר מינימום איז דריי פסוקים (איינס פון יעדע קטגאריע), און אפילו איין פסוק פון תורה מיט דער פראזע "בתורתך כתוב לאמר" איז בדיעבד גענוג.

חידושים

(א) פארוואס ענדיגט מען מיט תורה?

צוויי הסברים: (א) צו ווייזן אז אלעס איז א חלק פון תורה; (ב) אז תורה איז דער עיקר.

(ב) שיינע פאראלעל צווישן פסוקים און תקיעות:

ביידע האבן א סטרוקטור פון דריי → ניין → דרייסיג. ביי תקיעות: דריי קולות (תקיעה-תרועה-תקיעה) וואס ווערן ניין (דריי סעטס), וואס ווערן דרייסיג (מיט אלע ספיקות). ביי פסוקים: דריי (מינימום), ניין (לכתחילה), דריי מאל ניין (פאר אלע דריי ברכות). א קלארע סדר פון געדריטלטע סטרוקטורן.

(ג) "בתורתך כתוב לאמר" — מחלוקת ראשונים:

אין דער גמרא שטייט "אפילו אמר בתורתך כתוב לאמר יצא". עס זענען געווען ראשונים וואס האבן געלערנט אז מ'דארף אפילו נישט זאגן קיין פסוק כלל — נאר די פראזע אליין איז גענוג. דער רמב"ם האט נישט אזוי געלערנט — ער לייגט צו אז מ'דארף אויך זאגן כאטש איין פסוק פון תורה.

(ד) פראקטישער קאנטעקסט:

דאס רעדט פון א צייט ווען מ'האט נישט געהאט קיין מחזור, און דער שליח ציבור האט זיך געדארפט דערמאנען פסוקים בעל-פה. פון דעם לערנט מען אז דער שליח ציבור האט געדארפט זיין בקי בתנ"ך.

אחדות ה' מיינט מלכות ה' ווייל אחדות מיינט אז דער אייבערשטער איז דער איינציגסטער מלך אויף דער גאנצער וועלט. נישט אז אין ים איז דא איין גאט און אין יבשה א צווייטער — נאר ער איז דער זעלבער מלך אומעטום.

(ב) שיטה ב' — מלכות רעדט כלפי מענטשן:

"אין מלך בלא עם". מלכות איז ווען מענטשן ווייסן און זעען איין אז דער אייבערשטער איז אחד. דערפאר ברענגט מען פסוקים וואו מענטשן ווייסן/הערן/זעען די אחדות: "שמע ישראל" (שמיעה), "אתה הראת לדעת" (ראה/ידיעה), "וידעת היום" (ידיעה). די אחדות אליין (ווי "רוח אלוקים" פאר בריאת העולם) איז נישט מלכות — נאר ווען מענטשן דערקענען עס.

[דיגרעסיע: דער רמב"ם'ס שיטה אין אחדות ה' אין יסודי התורה פרק א']

דער רמב"ם אין יסודי התורה פרק א' לערנט אז אחדות ה' מיינט אז דער אייבערשטער איז "פשוט" (סימפל) — ער האט נישט קיין חלקים, קיין שינוי. דער רמב"ם איז כמעט נישט גורס אז אחדות ה' מיינט בעיקר אז ס'איז נישט דא מער ווי איין גאט. דער רמב"ם זאגט אפילו אויף דעם פסוק "בשמים ממעל ועל הארץ מתחת" אז מ'זעט דערפון אז דער אייבערשטער איז נישט קיין גוף, ווייל א גוף קען נישט זיין אויף מער ווי איין פלאץ.

דאס שטעלט א קשיא אויף דעם רמב"ם: לויט זיין אייגענע שיטה אין יסודי התורה, האט אחדות ה' נישט צוטון מיט מלכות בכלל — ס'רעדט פון דער אייבערשטער'ס פשטות/סימפליציטעט. אבער דא אין הלכות שופר (און אין דער גמרא) זעט מען קלאר אז אחדות ה' ווערט גערעכנט ווי מלכות. אויך, די גמרא רופט קריאת שמע "קבלת עול מלכות שמים" — נישט "קבלת יחוד ה'". דאס איז לכאורה

א סתירה צווישן דעם רמב"ם'ס פילאזאפישע שיטה און דעם הלכה'שע מציאות.

הלכה ג (המשך) — סדר תקיעות בציבור: תקיעות דמיושב

דער רמב"ם'ס ווערטער

"המנהג הפשוט בסדר תקיעות של ראש השנה בציבור כך הוא: אחר שקוראין בתורה מחזירין הספר, יושבין כל העם, ואחד עומד ומברך 'אשר קדשנו במצותיו וצונו לשמוע קול שופר', כל העם עונים אמן, וחוזר ומברך שהחיינו, וכל העם עונים אמן, ותוקע שלשים תקיעות."

פשט

נאך קריאת התורה פון שחרית לייגט מען צוריק דעם ספר תורה, מ'זעצט זיך אוועק, מ'מאכט ברכות, און מ'בלאזט דרייסיג קולות (תשר"ת, תש"ת, תר"ת — יעדע דריי מאל, קומט אויס דרייסיג). דאס זענען די "תקיעות דמיושב".

חידושים

(א) "מחזירין הספר" — מ'לייגט צוריק דעם ספר תורה אין ארון. דאס איז אנדערש ווי דער מנהג היינט, וואו מ'לאזט די תורה אויף דער בימה ביז נאך די תקיעות. דער מנהג היינט ווערט באגרינדעט אז מ'דארף דעם זכות פון דער תורה. אבער ס'קען זיין אז "מחזירין הספר" מיינט בלויז מ'לייגט עס אראפ אויף דער בימה (נישט אין ארון), אבער לכאורה מיינט עס יא צוריקלייגן.

הלכה ג (המשך) — תקיעות דמיושב (על סדר הברכות)

דער רמב"ם'ס ווערטער

נאך די תקיעות דמיושב (דרייסיג קולות), זאגט מען קדיש, שטייט מען אויף און דאוונט מוסף. נאך די פערטע ברכה (מלכיות) — בלאזט מען תשר"ת. נאך זכרונות — תש"ת. נאך שופרות — תר"ת. און מען ענדיגט די תפילה.

פשט

הלכה ג (המשך) — פסוקי פורעניות

דער רמב"ם'ס ווערטער

"ואין מזכירין זכרונות ומלכיות ושופרות של פורעניות. דוגמאות: זכרונות — 'ויזכור כי בשר המה'; מלכיות — 'בחמה שפוכה אמלוך עליכם'; שופרות — 'תקעו שופר בגבעה חצוצרה ברמה'."

פשט

אפילו ווען דער פסוק ברענגט ארויס אז דער אייבערשטער איז מלך אדער זוכר, אויב דער קאנטעקסט איז פורעניות (שטראף, מלחמה), טאר מען עס נישט ברענגען.

חידושים

פורעניות פון גוים מעג מען יא דערמאנען. דוגמאות: מלכיות — "ה' מלך ירגזו ארץ"; שופרות — "והיה ה' אלוקים בשופר יתקע והלך בסערות תימן" (שטראף פאר גוים).

הלכה ג (המשך) — זכרון יחיד

דער רמב"ם'ס ווערטער

מ'זאגט נישט זכרון יחיד אפילו לטובה, כגון "זכרני ה' ברצון עמך" (דוד המלך) אדער "זכרה לי אלהי לטובה" (נחמיה).

פשט

זכרונות אין ראש השנה מיינט אז דער אייבערשטער זאל געדענקען כלל ישראל, די ציבור.

חידוש

דער טעם: די תפילות פון ראש השנה זענען תפילות הציבור פאר די ציבור, נישט פאר זיך אליין.

הלכה ג (המשך) — פקדונות vs. זכרונות

דער רמב"ם'ס ווערטער

זכרונות דארף זיין דווקא לשון זכרון, נישט כגון "פקד פקדתי אתכם".

פשט

דאס איז א מחלוקת תנאים, און מ'פסק'נט ווי רבי יוסי אז פקדונות צעלן נישט ווי זכרונות, הגם פקידה מיינט אינהאלטליך די זעלבע זאך ווי זכירה.

חידושים

(א) דאס איז שווער צו פארשטיין — פארוואס זאל דער לשון מאכן א חילוק ווען דער ענין איז דער זעלבער?

(ב) דער חילוק צווישן "זכר" (לשון/מינוי) און "ענין" (מינוי/באדייטונג): ביי זכרונות דארף מען דווקא דעם לשון זכרון, אבער ביי מלכיות איז גענוג דער ענין אליין (אחדות ה') אפילו אן דעם לשון מלכות.

הלכה ג (המשך) — מלכיות = אחדות ה'

דער רמב"ם'ס ווערטער

"כל פסוק מאלו מלכות היא ענינו, אף על פי שאין בו זכר מלכות. דוגמאות: 'שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד'; 'אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלוקים אין עוד מלבדו'; 'וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלוקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד'."

פשט

פסוקים פון אחדות ה' ציילן אלס מלכיות, אפילו אן דעם ווארט "מלך".

חידושים

(א) שיטה א' — אחדות = מלכות:

מן הדין וואלט געפאסט צו בלאזן אלע דריי ספיקות ביי יעדע ברכה, אבער ווייל מען איז שוין ארויס מידי ספק דורך תקיעות דמיושב, טוט מען נישט מטריח זיין דעם ציבור, און מען בלאזט נאר איין סעט ביי יעדע ברכה.

חידושים

(א) "אין מטריחין על הציבור" אלס הלכה'דיגער פרינציפ:

דער רמב"ם באנוצט דעם כלל פון אין מטריחין על הציבור אלס א שטארקע הלכה'דיגע סיבה צו מקצר זיין. מען קען פועל'ן ישועות נישט נאר דורך מער תקיעות, נאר אויך דורך דעם פרינציפ פון נישט מטריח זיין דעם ציבור.

(ב) קשיא אויף דעם רמב"ם'ס לאגיק:

אויב מען זאגט אז מען וויל תקיעות על סדר הברכות, וואלט מען געדארפט וועלן דעם גאנצן סדר — אויך מיט אלע ספיקות — ביי די ברכות, ווייל דאס איז דאך דער עיקר מקום. און די עיקר מצוה איז דאך ביי מלכיות זכרונות שופרות. פונדעסטוועגן, דער מנהג איז געווארן אז מען קירצט אפ ביי מעומד ווייל מען איז שוין יוצא.

(ג) רבנו תם'ס תקנה:

רבנו תם האט מתקן געווען אז מען זאל יא בלאזן אלע דריי ספיקות ביי יעדע ברכה (צען קולות ביי יעדע ברכה). דער אמאליגער מנהג איז געווען ווי דער רמב"ם, און רבנו תם האט עס געענדערט.

[דיגרעסיע: תקיעות ביי שטילע שמונה עשרה]: נוסח ספרד / חסידים בלאזן אויך ביי שטילע שמונה עשרה, וואס ברענגט דעם טאטאל צו ניינציג, פלוס נאך צען ביי קדיש = הונדערט. ליטווישע בלאזן נישט ביי שטילע שמונה עשרה, נאר פערציג נאך ביי קדיש כדי צו דערגרייכן הונדערט. די הלכה פון תקיעות דמעומד / על סדר הברכות רעדט נאר פון חזרת הש"ץ, נישט פון שטילע שמונה עשרה, און דער מקור פון בלאזן ביי שטילע שמונה עשרה איז נישט קלאר.

הלכה ג (המשך) — יחיד vs. ציבור

דער רמב"ם'ס ווערטער

"כל הדברים האלה בציבור, אבל היחיד בין ששמע על סדר הברכות בין שלא על סדר, בין מעומד בין מיושב, יצא."

פשט

דער גאנצער סדר פון תקיעות על סדר הברכות איז נאר א דין אין ציבור. א יחיד דארף נאר הערן גענוג תקיעות ארויסצוגיין מידי ספק, אן קיין סדר.

חידושים

תקיעות על סדר הברכות איז א דין אין סדר התפילה בבית הכנסת — עס איז נישט א דין אין דער יחיד'ס מצות שופר. דער יחיד דארף יא זאגן מלכיות זכרונות שופרות, אבער ער דארף נישט בלאזן על הסדר. ס'איז אפילו נישטא קיין מנהג אז דער יחיד זאל בלאזן על הסדר — ס'איז נישט בכלל קיין ענין.

הלכה ד — תקיעות מעכבות נישט ברכות, ברכות מעכבות נישט תקיעות

דער רמב"ם'ס ווערטער

"התקיעות אינן מעכבות את הברכות, והברכות אינן מעכבות את התקיעות."

פשט

זיי זענען נישט תלוי איינס אין דאס אנדערע. אויב מען האט נישט ווער עס זאל זאגן מלכיות זכרונות שופרות, זאל מען פונדעסטוועגן בלאזן אלע תקיעות, און פארקערט.

חידוש

מען וואלט געקענט מיינען אז ווייל מען בלאזט דריי סעטן קעגן מלכיות זכרונות שופרות, זענען זיי מעכב איינס דאס אנדערע. דער חידוש איז אז נישט — "וואס דו האסט יא, טו יא."

ביי תקיעות דמעומד (שמונה עשרה) בלאזט מען נאר איין סעט פון יעדע ספק — איינס ביי מלכיות, איינס ביי זכרונות, איינס ביי שופרות — אנשטאט אלע דריי ביי יעדע ברכה.

חידושים

(א) דער רמב"ם'ס מנהג vs. רבנו תם:

לויט'ן רמב"ם בלאזט מען ביי שמונה עשרה נאר דריי סעטן (צען קולות — ווייל תשר"ת אליין איז פיר קולות פלוס צוויי תקיעות = זעקס, תש"ת = דריי, תר"ת = דריי, צוזאמען צוועלף, אבער דער רמב"ם'ס טאטאל איז פערציג קולות: דרייסיג דמיושב + צען דמעומד). לויט רבנו תם, וואס אונזער מנהג גייט לויט, בלאזט מען אלע דריי ספיקות ביי יעדע ברכה — זעכציג קולות.

(ב) צוויי חידושים אין דעם רמב"ם'ס שיטה:

(א) דער מנהג צו בלאזן צוויי מאל — מיושב און מעומד — ווערט צוגעלייגט אלס מנהג; לעיקר הדין דארף מען נאר בלאזן ביי שמונה עשרה. דער רמב"ם גיט נישט קיין טעם פארוואס מען בלאזט מיושב.

(ב) ביי מעומד קירצט מען אפ, ווייל מען איז שוין ארויס מידי ספק.

הלכה ג (המשך) — דער זעלבער תוקע, הפסק צווישן מיושב און מעומד

דער רמב"ם'ס ווערטער

"זה שתוקע כשהן יושבין הוא שתוקע על סדר הברכות כשהן עומדין... ואינו מדבר בין תקיעות של מיושב לתקיעות של הסדר. ואם סח ביניהם, אף על פי שעבר, אינו חוזר ומברך."

פשט

דער זעלבער בעל תוקע זאל בלאזן ביידע — מיושב און מעומד. ער זאל נישט רעדן צווישן זיי. אויב ער האט יא גערעדט, דארף ער נישט מאכן א נייע ברכה.

חידושים

(א) טעם פארוואס דער זעלבער תוקע:

דער רמב"ם ברענגט בשם ר' אהרן בן נח דעם כלל "המתחיל במצוה אומרים לו גמור." עס ווערט פארגעלייגט אז דאס איז אפשר אויך א פראקטישע תקנה — ווי ביי כהן עולה ראשון — כדי צו פארמיידן מחלוקת וועמען מ'גייט די כבוד.

(ב) טעם פון נישט רעדן (הפסק):

דער איסור הפסק איז נאר אויפ'ן תוקע אליין, נישט אויף דעם ציבור. דער טעם איז לכאורה ווייל ער האט געמאכט א ברכה אויף תקיעת שופר, און מען וויל אז די ברכה זאל ארויפגיין אויך אויף די תקיעות דמעומד. דאס איז אפשר אויך א טעם פארוואס דער זעלבער מענטש מוז בלאזן ביידע — ווייל אן אנדערער האט אפשר גערעדט אין צווישן און האט נישט געמאכט קיין ברכה.

(ג) פארוואס קיין נייע ברכה אויב מ'האט גערעדט:

צוויי מעגליכע טעמים: (א) ס'איז נישט אזא גרויסע הפסק; (ב) ער קען נישט נאכאמאל זאגן "אשר קדשנו במצוותיו" ווייל ער איז שוין יוצא געווען די מצוה מיט די ערשטע תקיעות — ס'וואלט געווען א ברכה לבטלה.

הלכה ג (המשך) — פארוואס נאר איין סעט ביי יעדע ברכה (דמעומד)

דער רמב"ם'ס ווערטער

"בדין היה שיתקע על כל ברכה וברכה שלש פעמים כדרך שתוקע כשהן יושבין, אלא כיון שיצאו מידי ספק בתקיעות של מיושב, אין מטריחין על הציבור לחזור בהן כולן על סדר הברכות, אלא די להם בבא אחת על כל ברכה כדי שישמעו תקיעות על סדר ברכות."

פשט

הלכה ד (המשך) — שתי עיירות, ספק תקיעות vs. ודאי ברכות

דער רמב"ם'ס ווערטער

"בשתי עיירות, באחת יודע בוודאי שיש שם מי שיברך להם תשע ברכות ואין שם תוקע, ובשנייה ספק יש שם תוקע ספק אין שם — הולך לשנייה, שהתקיעות מדברי תורה והברכות מדברי סופרים."

פשט

אפילו א ספק דאורייתא (תקיעות) איז שטערקער ווי א ודאי דרבנן (ברכות מלכות זכרונות שופרות).

חידושים

(א) ספק דאורייתא vs. ודאי דרבנן:

תמלול מלא

פרק ג' אין הלכות שופר — כמה תקיעות חייב אדם לשמוע

הקדמה צום פרק

א גוטן. מיר לערנען די הייליגע תורה, ספעציפיקלי די חלק פון די תורה וואס דער רבינו משה בן מימון האט געשריבן, זיין ספר וואס הייסט משנה תורה. און אין יענץ איז דא א ספר וואס הייסט ספר זמנים, און אין יענץ איז דא הלכות וואס הייסט הלכות שופר סוכה ולולב. און יעצט לערנען מיר פון דעם הלכות שופר די דריטע און די לעצטע פרק דערפון. און מיר זענען מיר דא אין תשפ"ו אויף די חצי כדור וואס הייסט אמעריקע. שוין.

פרק ג' אין הלכות שופר. מיר האבן שוין געלערנט, דער ערשטער פרק איז געווען וועגן די כלי פון שופר, דער צווייטער פרק איז געווען אויף די חיוב — ווער איז מחויב און ווען מ'איז מחויב, און באריכות וועגן יום טוב ראש השנה שחל להיות בשבת. דא גייען מיר לערנען די איכות התקיעה, וואסערע מין געבלאזעכץ געבט דער מענטש וואס האלט די שופר ארויס. מ'האט שוין געלערנט וועגן די שופר און וועגן דעם מענטש. יעצט רעדט מען וועגן די עצם געבלאזעכץ. וואס בלאזט מען? און וויפיל מ'בלאזט. הייבט ער אן מיט וויפיל.

הלכה א — כמה תקיעות חייב אדם לשמוע

לשון הרמב"ם: **תשע תקיעות**

זאגט דער רמב"ם: **"כמה תקיעות חייב אדם לשמוע ביום טוב של ראש השנה?"** מיר האבן געלערנט אז די מצוה פון תקיעת שופר איז שמיעת קול שופר. וויפיל תקיעות דארף מען הערן? וויפיל געבלאזעכצער?

דער תירוצ' אויף דעם איז... ס'איז אינטערעסאנט ער רופט עס תקיעות. די קול וואס געשעט פון תקיעה. תקיעה מיינט אריינלייגן עס אין מויל און בלאזן. מ'רופט עס שוין תקיעות, ס'איז שוין געווארן א שם דבר. איך ווייס נישט, מ'האט שוין גערעדט פון דעם אין די ערשטע פרק. מ'האט געקענט אפשר זאגן תשע תרועות? וואס איז די שם הכולל? דער רמב"ם זאגט ער מצוה לשמוע קול תרועת שופר, עפעס אזא לשון? דא זאגט ער ניין תקיעות. I don't know. איך ווייס נישט, אלע תקיעות רופט מען לתקוע, א גאנצע סדר. זייער גוט. אזוי זעט אויס אז ס'איז מער א שם הכולל. תקיעה איז מער א שם כולל ווי תרועה. יא, ער זאגט אז די קול הייסט תקיעה, איז אינטערעסאנט. די קול איז א פועל יוצא פון די תקיעה. איך ווייס נישט, תקיעה איז די בלאזאכץ. איך ווייס נישט, די קול וואס קומט ארויס פון די געבלאזאכץ. אקעי.

וויפיל קולות דארף א מענטש הערן, לשמוע, ביום טוב של ראש השנה? דער ענטפער איז תשע תקיעות. זייער גוט.

דער חשבון פון ניין: דריי תרועות מיט תקיעה לפניה ולאחריה

דער רמב"ם פסק'נט אז ספק תקיעות (דאורייתא) שלאגט איבער ודאי ברכות (דרבנן). דאס איז אינטערעסאנט לויט דעם רמב"ם'ס שיטה אז **ספיקא דאורייתא לחומרא איז נאר מדרבנן** — קומט אויס אז ביידע זענען דרבנן (ספק דאורייתא = דרבנן, ברכות = דרבנן), און פונדעסטוועגן זאגט דער רמב"ם אז דער ספק דאורייתא איז שטערקער. דער תירוצ': **"ס'איז אלץ א שורש דאורייתא"** — דער שורש פון דעם ספק איז א דאורייתא חיוב, וואס גיט עס א העכערן סטאטוס אפילו ווען דער חיוב צו זיין מחמיר איז נאר דרבנן. די אחרונים פרעגן דאס אלס א קשיא.

[דיגרעסיע: חכמים מבטל תקיעות]: חכמים האבן אמאל מבטל געווען תקיעות (ווי ווען ראש השנה פאלט אויף שבת), וואס קען אויסזען ווי דרבנן איז וויכטיגער ווי דאורייתא. דער תירוצ': דאס איז געווען וועגן א חשש סכנה (טראגן אין רשות הרבים), נישט ווייל ברכות זענען וויכטיגער ווי תקיעות.

וויאזוי ווייסט מען? איך וואלט געקענט טראכטן איינס איז גענוג. אבער ער זאגט, די חכמים האבן צאמגעקומען אז די נאמבער איז ניין. פארוואס? זאגט ער אזוי: **"שנאמר בו תרועה ביובל ובראש השנה"**. מ'נעמט צוזאם וויפיל מאל ס'שטייט דאס ווארט תרועה צווישן יובל און ראש השנה צוזאמען, איז דריי מאל. ס'איז טייטש, איינמאל שטייט עס ביי יובל, "וביום השופר תעבירו שופר". ס'שטייט איינמאל ביי ראש השנה און צוויי מאל ביי יובל. פארקערט, איינמאל ביי יובל און צוויי מאל ביי ראש השנה. ביסט זיכער? אזוי דאכט זיך. "והעברת שופר תרועה בעשור לחודש", און ביי ראש השנה שטייט "זכרון תרועה" אין אמור, און "יום תרועה" אין ראה. יא, סאו פארקערט, מיט די סתם שופר מיט יובל האט מען געגענט נאך איינס.

און, אקעי, האלט מען אונז ביי דריי, ווי קומט מען אונז אריין? זאגט ער דער חשבון פון ניין אזוי: **בכל תרועה**, יעדע מאל ווען ס'שטייט דאך תרועה, תרועה איז א געוויסע מין געבלאזעכץ, ס'איז א געוויסע מין וואס אונז גיימיר שפעטער זאגן וואס די מין זאך וואס הייסט תרועה איז. און אונז ווייסן א כלל, אזוי האבן חכמים געוואוסט א כלל — ס'איז אינטערעסאנט, ער זאגט נישט אויף דעם "מפי השמועה" אדער "מפי" — אזוי האבן חכמים געוואוסט אז תרועה קומט מיט א פשוטה לפניה ופשוטה לאחריה. א תרועה איז עפעס וואס איז א סענדוויטש, מ'עסט נישט אליין. ס'איז עפעס וואס מ'בלאזט צווישן צוויי תקיעות. די גמרא איז יא דא א לימוד אויף דעם. איך מיינן אז "מפי השמועה" גייט... איך ווייס נישט די גאנצע זאך.

דיסקוסיע: וואס מיינט "מפי השמועה למדו"

אקעי, "מפי השמועה למדו", די חכמים "מפי השמועה" זענען מקבל געווען א הלכה למשה מסיני, אז מ'איז מדמה... ס'שטייט אויף אלע ימים טובים פון חודש השביעי שטייט... וואס איז די לשון? ס'איז דא עפעס א פסוק וואס איז מאחד אלע ימים טובים פון חודש השביעי. ניין, ס'איז נישט דא קיין פסוק. אלעס איז בחודש השביעי. ס'איז דא א פסוק וואס איז... ס'איז פשוט אלעס בחודש השביעי, און מ'לערנט אז... דאס מעק עס אויס. מאך עקס. מ'לערנט אז אלע תרועות של חודש השביעי גייען צוזאמען. איך ווייס נישט צו ס'איז דא א פסוק.

אויך בכלל, ווען דער רמב"ם זאגט "מפי השמועה", מיינט ער צו זאגן אז ווען דו פרעגסט מיך, וואלט ער נישט מסכים געווען אז דאס איז פשט אין פסוק, אבער די מסורה זאגט אז מ'זאל אזוי לערנען די פסוק. דאס איז טייטש "מפי השמועה למדו". איז דא "מפי השמועה" וואס מ'האט געהערט די הלכה איז אזוי? "מפי השמועה למדו" מיינט אז ס'איז א הלכה למשה מסיני. יא, איך זאג אז ס'איז דא צוויי לעוועלס אין דאס. ס'איז דא "מפי השמועה" אז, אזוי ווי דער רמב"ם זאגט אז ס'איז מקובל אז די דין פון טון, אז די מצוה, די דינים פון די מצוה איז אזוי, אבער ווען ער ברענגט א לימוד, אויף דעם מיינט איר צו זאגן אז ס'איז דאך דא א לימוד, אבער דער לימוד איז נישט אזא גוטע

ער גייט שוין... ער גייט נישט שוין זאגן וואס דער חילוק פון זייערע צוויי איז. אויסער איז געווען נאך א דריטע מהלך. ס'איז געווען צוויי מהלכים. די משל מאכן... שטימט. מיינסט תרועה איז די באש המביאים, און די הנחה איז די שברים? יא, אזוי זאגט דער רמב"ם. **או שניהם כאחד**, אדער איין מהלך איז געווען אז **אין ינחה ויללה שדרכה לבא אחריה, הן הן נקראים תקיעה**. אפשר ביידע, תרועה מיינט די ביידע. ביידע צוזאמען. ביידע צוזאמען. פארוואס? **שכן דרך הדואג**, איינער וואס זארגט זיך, איינער וואס וויינט פון זיין צער.

דיסקוסיע: דואג — וואס מיינט עס

אינטערעסאנט, ער רופט אן דואג, ווייל... און זיין טעם איז דער ענין דא דאג, זיך זארגן וועגן די עבירות. ס'איז נישט א מספיד, יא? פרויען טראכטסטו מער, נישט איינער וואס זארגט זיך. איך מיינן אז דאג מיינט דאגן. איך טראכט, איך מיינן אז אפשר דאגן קען יא מיינען מער אזוי ווי זיין פארוויינען. איך מיינן אז דאגן אלעמאל דאגה, איך מיינן אז זיי זאגן אלעמאל דאגה, זיך זארגן. איינער וואס איז בצער, וואס איז נאכדעם וואס דער טריאה קען מיינען. אדער איז עס א מין געוויין וואס תרועה, לאמיר עס געבן א שפיל אויס.

דיסקוסיע: וואס איז שברים און וואס איז תרועה

ניין, איין מינוט, אין די נעקסטע שטיקל. תרועה איז... ניין, דאס איז א שברים. ניין, דריי. איין מינוט, קודם דארף מען ברענגען די נשים, אז דו ביסט געגאנגען גלייך צו די שופר. די גמרא הייבט אן מיט די נשים. די נשים שרייען אויפ'ן קול ויללה. די נשים מאכן שברים, יא? ניין, תרועה. די נשים מאכן דריי לאנגע. ניין, הנחה הייסט שברים. שברים איז דריי קורץ, און די תרועה איז די תרועה. אקעי. או שנים כאחד הנחה והיללה, דאס אונז קענען אלס שברים תרועה. דאס הייסט, און פארוואס מאכט די סענס שנים?

אקעי, ס'איז דא אזא סדר אז א מענטש ווען עס איז פארטרויערט, מאכט ער א גאנצע סדר. קודם מאכט ער... נאכדעם וועפט ער אונז אן צו שרייגן... וואה! דאס איז בערך די... חכמים האבן געהאט א קבלה אז די תריעה איז ענליך צו עפעס א געוויין, עפעס א מעמד פון געוויין. ווילן אונז וויסן וועלכע געוויין.

לפיכך אנו עושים הכל — דריי סעטן תקיעות

לפיכך, כדי יוצא צו זיין אלע צדדים, אנו עושים הכל ואנחה ויללה, טוט מען ביידע. סאו מ'דארף דא דערמאנען... און לכאורה, א מינוט, האלטן אונז יעצט. סאו ווי אונז ווייסן יעצט אז מיט יעדע תרועה איז דא א ולפניה לחביה. וואלט מען אונז יעצט געהאלטן... יא, אבער לויט די צייט אז ס'איז נאר יללה, ווילן אונז נישט טון א הנחה ווייללה. וועגן דעם קומען אונז שוין אן צו א סעט פון יללה אליין, א סעט פון א הנחה אליין, און א סעט פון א הנחה ווייללה. ווייל די ערשטע צוויי האבן נישט מסכים געווען.

דיסקוסיע: פארוואס קען מען נישט מאכן שברים-תרועה און זיין יוצא ביידע שיטות

ס'איז נישט פשוט אז אויב מ'איז יוצא ביידע, זיי האבן געהאלטן אז אפשר נישט. אזוי ווי דאס איז א הפסק. דאס הייסט, אז מ'קען טראכטן אז מ'מאכט ביידע צוזאמען מיוצא. די תירוץ איז אז ניין, אז די ערשטע צוויי האלטן אז מ'מוז זיין אזוי, מ'קען נישט מפסיק זיין אינצווישן. דאס הייסט א הפסק. אזוי זאגט דער מגיד משתא. פון דא זעט מען אז הפסק צווישן די קולות איז מעכב. הגם אונז גייען שפעטער לערנען אז א הפסק איז נישט מעכב, שמו מתחת תקיעות בששעה שעות ביום איז יצא, דאס איז דוקא אויב ער איז נישט מפסיק צווישן מיט אן אנדערע ראנג וואן. אזוי זעט אויס.

הערה: דער רמב"ם'ס שיטה אז מ'האט טאקע פארגעסן

זאגט דער רמב"ם ווייטער, והיללו הוא... איך דארף פארציילן די מעשה פון רב היכל, און ס'איז זייער וויכטיג, אז דאס וואס דער רמב"ם זאגט, דער רמב"ם זעט אויס כפשוטו אז מ'האט פארגעסן די אורח הגלות, דאס איז מדיק געווען, און מ'האט פשוט פארגעסן וואס טייטש תריעה. ס'איז אביסל מאדנע, ווייל

לימוד, אז ס'איז נישט פשוט פשוט אין דעם פסוק, אבער די מסורה זאגט אז אזוי דארף מען לערנען דעם פסוק. ווייל דאס איז טייטש מפי השמועה למדו.

מפי השמועה למדו טייטש אז ס'איז א הלכה למשה מסיני? ניין, מפי השמועה למדו שכל, נישט מפי השמועה למדו אז מ'דארף מאכן דריי תרועות. מפי השמועה למדו שכל תרועות, אז מ'שטעלט צוזאמען די אלע לשונות תרועות, איינס ביי יובל און צוויי פון ראש השנה, נאר די תקיעות פון ראש השנה איז מחייב ביי יובל, און די תקיעות פון יובל איז מחייב ביי ראש השנה, אז ס'איז א טאטאל פון דריי, וואס דאס איז א טאטאל פון ניין. אז מפי השמועה למדו אז אלע תקיעות פון חודש השביעי, פון די צוויי ימים טובים בחודש השביעי וואס מ'בלאזט שופר, ראש השנה און יובל, אחד הם, האט איין הלכה, בין בראש השנה בין ביום הכפורים של יובל. קומט אויס אז ביי ביידע דארף מען דריי, און היות אז יעדע תרועה קומט מיט א לפניה ולאחריה, דארף זיין א טאטאל פון תשע תקיעות. תשע תקיעות תוקעין בכל אחד משניהם.

וויאזוי? מ'האט דאך געזאגט אז ס'איז דריי תרועות, און יעדע תרועה איז א תקיעה פאר דעם. סאו ס'איז תקיעה תרועה, תקיעה תרועה, תקיעה תרועה, תקיעה תרועה, תקיעה תרועה. זייער גוט.

הלכה ב — ספק התרועה

לשון הרמב"ם: נסתפק לנו בה ספק

זייער גוט, מיר האלטן ביי ניין. ווי קומט מען אן צו די נאמבערס וואס אונז געדענקען אז ראש השנה איז דא זייער אסאך תקיעות? גייט דער רמב"ם אונז נעמען ווייטער. ס'איז אינטערעסאנט, דער רמב"ם ווייזט אונז דא וויאזוי די הלכה קומט אן פון עפעס וואס מ'וואלט געטראכט פון איינס. זיכרון תרועה, זיי מאכן א תרועה, איינס. האלטן אונז שוין ביי ניין. נו, ווי קומט מען צו ווייטער?

זאגט דער רמב"ם אזוי: **תרועה זו האמורה בתורה, נסתפק לנו בה ספק**. ס'איז געשען א ספק. ווייטער א קשיא, וויאזוי געשעט א ספק? יעדע יאר בלאזט מען דאך ראש השנה, קוקט מען וואס מ'האט געטון פאר א יאר. זאגט דער רמב"ם, **לפי אורך השנים ורוב הגליות**. דער רמב"ם, אונז האבן שוין געזען די הקדמה פון דער רמב"ם, אז דער רמב"ם האלט אז אלעס וואס איז נישט דא אזא קלארקייט אין די תורה, מ'קען נישט דערויף בלעמען די תורה, מ'דארף בלעמען דערויף די גליות, די אורך השנים. אקעי.

איז געווען, יודן זענען אנגעקומען צו אן אנדערע שטאט, זיי האבן נישט געדענקט וואס מ'האט געטון פאר יארן. ס'איז געווען א שווערע יאר, מ'איז דורכגעגאנגען א שווערע יאר. ואין עני... אונז ווייסן דאך אז כל שנה שאין מריעין לו בתחלתה, איז געשען צרות בסופה. סאו, די יאר וואס איז געווען צרות, אפשר א יאר פאר דעם איז שוין געווען, די צרות האבן זיך שוין אנגעהויבן פאר ראש השנה. סאו, מ'האט נישט געדענקט. **ואין אדם יודע היאך**, מ'האט נישט געדענקט וויאזוי די תרועה וואס שטייט אין די תורה איז, וויאזוי טוט מען עס.

די דריי ספיקות: יללה, אנחה, או שניהם כאחד

וואס זענען געווען די צוויי ספיקות? זאגט די גמרא, די צוויי ספיקות וויאזוי די תרועה איז. זאל מיר אויסרעדן וועגן די תיובתא אויף רב אסי? לאמיר זאגן די לשון הרמב"ם.

זאגט די רמב"ם אזוי: איין צד איז געווען אז **היללה שמיללות הנשים בנהייתן בעת שמייבבין**, אפשר איז עס א געוויסע געוויין. ס'איז דא צוויי מיני געוויינעכצער. ס'איז דא ווען מ'הייבט אן וויינען, וויינט מען זייער שטארק, זייער נאנט, איינער האט אים איינגעוויינט צו די אנדערע. נשים זענען די וואס האבן די דזשאב צו וויינען הויך, אזויווי מיר האבן געלערנט אין הלכות חול המועד, זיי זענען די מקוננות. סאו וויאזוי וויינט מען? תרועה איז ענליך צו א געוויין. די קול פון תרועה איז ענליך צו א קול פון א געוויין.

די יללה מאכן די נשים, און די אנחה מאכט עס באהאלטן, ס'פאסט אים נישט צו ווייזן זיין צער, ער דארף ווייזן די גרויסע משכיל'ע מען. ער געבט נאר אזא קרעכץ, ער ערלויבט זיך א קרעכץ. און די קרעכץ איז **פעם אחר פעם כשידאג לבו מדבר גדול**, ווען ער זארגט זיך פון א גרויסע זאך.

הלכה א (המשך) — ספק תרועה און די דריי סעטן תקיעות

דער רמב"ם'ס ווערטער (המשך)

Speaker 1: וואלט מען יעצט געהאלטן... יא, אבער לויט די צד אז ס'איז נאר יללה, ווילן אונז נישט טון א אנחה ויללה. וועגן דעם קומען אונז שוין אן צו א סעט פון יללה אליין, א סעט פון א אנחה אליין, און א סעט פון א אנחה ויללה. ווייל די ערשטע צוויי האבן נישט מסכים געווען צו דעם. ס'איז נישט פשוט אז אויב מ'איז יוצא ביידע, זיי האבן געהאלטן אז אפשר נישט. אזוי ווי דאס איז א הפסק.

דאס הייסט, אז מ'קען טראכטן אז מ'מאכט ביידע צוזאמען און מ'איז יוצא. די תירוץ איז אז ניין, אז די ערשטע צוויי האלטן אז ס'מוז זיין אזוי, מ'קען נישט מפסיק זיין אינצווישן. דאס הייסט א הפסק.

הפסק צווישן קולות איז מעכב

אזוי זאגט דער מגיד משנה, פון דא זעט מען אז הפסק צווישן די קולות איז מעכב. און הגם מיר וועלן שפעטער לערנען אז א הפסק איז נישט מעכב, שמע תשע תקיעות בשש שעות ביום איז יצא, דאס איז דוקא אויב ער איז נישט מפסיק צווישן מיט אן אנדערע ראנג וואן. אזוי זעט אויס.

הלכה א (המשך) — "והיללה היא תרועה" — דער ספק אויף תרועה און דאס פארגעסן

דער רמב"ם'ס ווערטער

זאגט דער רמב"ם ווייטער, "והיללה היא תרועה".

דער רמב"ם'ס שיטה אז מ'האט פארגעסן — א סתירה צו זיינע אייגענע יסודות
דא דארף מען פארציילן די מעשה פון רבי אייגער. זייער וויכטיג, אז דאס וואס דער רמב"ם זאגט, דער רמב"ם זעט אויס כפשוטו אז מ'האט פארגעסן מחמת אורך הגלות וואס דאס איז מדויק געווען, און מ'האט פשוט פארגעסן וואס טייטשט תרועה. ס'איז אביסל מאדנע, ווייל תקיעת שופר בלאזט מען יעדע יאר. ס'איז אמת'דיג אביסל מאדנע.

און נישט נאר דעם וואס ס'איז אביסל מאדנע, ס'איז א פראבלעם. ווייל געדענקסטו דאך אז דער רמב"ם האט געזאגט, נישט נאר דער רמב"ם האט געזאגט אז ס'איז דא גלות, דער רמב"ם האט אויך געזאגט אז יעדע זאך וואס איז א הלכה למשה מסיני איז נישט שייך צו דעם ביי מחלוקת. דער רמב"ם האט דאך גע'טענה'ט אז מחלוקת וואס ס'איז דא כלל ישראל אין די הלכה איז נישט ווייל מ'האט פארגעסן זאכן. דער רמב"ם איז געווען זייער אפסעט, זייער ווארד אז מ'זאל זאגן אז מ'האט פארגעסן. אויב מ'זאגט פארגעסן, קען די כראי זאגן, די צדוקי זאגן, יעדער וועט זאגן, אקעי, איך האב אויך א פשוט.

איז דער רמב"ם זייער מדגיש אז די עיקר צורת המצות וואס איז הלכה למשה מסיני איז נישט דא קיין מחלוקת אין דעם, נישט דא קיין שכחה אין דעם. וואו איז דא מחלוקת? נאר אין שפעטערדיגע זאכן וואס איז נייע שאלות, אדער זאכן וואס זענען תלוי בסברא. לשם שכחה הסברא האבן מיר נישט געוואוסט קיין גוטע סברא אבער נישט שכחה. דא איז דאך א קלארע פלאץ, דער רמב"ם זאגט אז מ'האט פארגעסן. ער זאגט קלאר אז מ'האט פארגעסן.

רב האי גאון'ס תירוץ

טאקע וועגן דעם פראבלעם איז געווען רב האי גאון וואס מ'האט אים געפרעגט די שאלה בערך. האט ער געזאגט, אז ס'איז נישט אמת אז מ'האט פארגעסן, נאר מדאורייתא איז מען יוצא עני, און ס'איז נישט מעכב, ס'איז נישט ממש א ספק, נאר רב אבוהו, וואס פון אים קומט די זאך אז מ'זאל מאכן אלע דריי, ער האט שוין געמאכט א סדר. דאס הייסט, ס'איז געווען אלעמאל, פון משה רבינו איז געווען קהילות, ס'איז געווען מענטשן וואס האבן געטון אזוי, ס'איז געווען וואס האבן געטון אזוי, אלעמאל וואס האבן געטון אזוי, אלע האבן אוודאי יוצא געווען, ס'איז נישט מעכב מעיקר הדין די חילוק. אבער די חכמים האבן געוואלט ס'זאל זיין איקוועל, אלע אידן זאלן טון די זעלבע, מ'זאל נישט זאגן פארוואס טוט ער אזוי, טוט ער אזוי, האט מען געמאכט א תקנה.

אבער ס'זעט נישט אויס פון די רמב"ם, די רמב"ם זעט יא אויס אז ס'איז א פשוט'ע ספק, און מ'דארף אלעס טון. ס'איז נישט קלאר, מסתפק קיין ספק. **ואין אנו יודעין היאך היא.** אבער ס'קען זיין אז דער רמב"ם וואלט מודה געווען אז סיי וועלכע פון זיי איז גוט, ווייל ס'וועט פאלן אויף אים דער נאמען תרועה. דעמאלטס וואלט מען נישט געדארפט מאכן א מצוה, כדאי הידור.

וואס דער רמב"ם זאגט איז פשוט פשוט, וואס ר' חיים גאון זאגט איז א גרויסער חידוש, און נישט פשוט טייטשט פון די גמרא. און ס'שטייט נישט. דער רמב"ם שטייט יא בפירוש.

ווי צו פארענטפערן דעם רמב"ם'ס סתירה

איי, דאס וואס דער רמב"ם זאגט אז מ'האט פארגעסן, מוז מען זאגן אז ער מיינט צו זאגן אז ווען אונז זאגן אז אזוי איז די מצוה האט מען נישט פארגעסן, אבער ס'מאכט זיך אז מ'האט פארגעסן, און דעמאלטס זאגן די סנהדרין האט פארגעסן. איי, פראקטיש, וויאזוי האט מען פארגעסן? איך ווייס נישט, ס'איז א קשיא אויף די מציאות. אורך השנים ורוב הגלויות. דו ווייסט ווער דער רוב הגלויות איז געווען? ס'איז געווען תקופות וואס מ'האט נישט געקענט בלאזן שופר. אה, קען זיין אויכעט.

דער מקור פאר "יללה" — תרגום אונקלוס און סיסרא'ס מאמע

Speaker 2: אקעי, יעצט וועסטו מיר ווייזן. סאו די יללה...

Speaker 1: יא?

Speaker 2: יא, ווייל יללה היא... סאו יעצט קענסטו לערנען טייטשט פון ווערטער. זע אין די גמרא אדער אין די משניות און די פוסקים די לשונות, וועסטו וויסן וואס דאס איז. יללה... יללה היא שאנו קוראין...

Speaker 1: איך האב נישט געזאגט אז פארוואס זאגט ער בכלל מיט יללה? ווייל אויף דעם זאגט די גמרא אז די תרגום פון תרועה זאגט די תרגום יבבא. און ווי טשעקט מען וואו שטייט יבבא? ס'זאגט אויך די תרגום ביי ווען סיסרא'ס מאמע וויינט. אה, די פסוק ותיבב אם סיסרא. זעט מען אז יבבא איז א מין געוויין. ווילן אונז יעצט וויסן וועלכע געוויין פון א מאמע? אויף דעם קומט דער ספק וויאזוי דער געוויין זעט אויס.

דיסקוסיע: וואס מיינט "יללה" פראקטיש?

דער רמב"ם, והיללה שאנו קוראין תרועה, והאנחה זו שאנו קוראין אותה שלשה שברים. יללה איז דער, וואס אונז ווייסן אלס ניין, קורצע, באלד האבן מיר געזען וועגן ניין. לאמיר זיך נישט צווייטן דער רמב"ם.

זייער גוט, נמצא, זאגט דער רמב"ם, קומט יעצט אויס אזוי. וואלט איר נישט ניין, דו כאפט, ווייל דאס הייסט לכאורה, אויב די נקודה איז עפעס א יללה... ניין, אויב די יללה איז סך הכל סאונד ווי א יללה. איך ווייס נישט, מאך א תרועה איז סאונד ווי א יללה. אקעי.

Speaker 2: ניין, דו כאפט, ס'איז נישט פשוט, איך ווייס נישט וויאזוי ס'איז... יללה, אבער איך פארשטיי, ס'מיינט וואה, דאס איז איין גרויסע קול.

Speaker 1: נאר די שכלית, ס'גייט ארויף און אראפ. סאו א תרועה, ס'איז א זאך וואס גייט ארויף און אראפ, אזוי פארשטיי איך. נישט קלאר.

Speaker 2: איך מיינן אז ס'האט צוטון מיט די לענג פון די געקערעכץ.

Speaker 1: ניין, דאס איז נישט קיין יללה. יללה טייטשט א געשריי. איך ווייס וואס איז יללה. יללה טייטשט א מענטש וויינט, ס'איז אסאך מאל דא די... ער ברעכט זיך אפ. דאס איז די הנחה. דאס איז עקזעקטלי די גענויע גניחה וואס דו רעדסט. יללה איז וואס נשים טוען. דו קענסט קוקן אין די אינטערנעט ווי די אראבישע נשים שרייען, וועסטו זען דאס עקזעקטלי וואס ער מיינט. זיי האבן נאך די מסורה פון מקוננות. איך ווייס נישט, ס'גייט אזוי...

Speaker 2: יא. שוין.

הלכה א (המשך) — סדר התקיעות

דער רמב"ם'ס ווערטער

Speaker 1: זאגט דער רמב"ן ווייטער, "נמצא סדר התקיעות כך הוא". קומט אויס, נאכדעם וואס אונז ווייסן דאס אז ס'קומט תקיעה און נאכדעם קומט די דריי סארטן תרועות, קומט אויס אזוי: "מברך", מ'מאכט די ברכה. "ותוקע תקיעה", קודם הייבט מען אן מיט א תקיעה, אזוי ווי מיר ווייסן אז מ'הייבט אן מיט תקיעה, ווייל תרועה איז לפניה קומט תקיעה. "ואחריה" טוט מען "שלשה שברים", לויט די מהלך אז ס'איז ביידע.

פארוואס הייבט מען אן מיט תשר"ת?

מ'הייבט אן מיט די מהלך אז ס'איז ביידע. סאו ס'זעט אויס דאס איז די בעסטע מהלך, ווייל אזוי איז מען יוצא. ס'זאל זיין א מהלך צו זאגן אז דאס איז די בעסטע, אז מ'איז יוצא אלעס. פארוואס איז דאס די ערשטע? אונז טוען נישט אזוי, רייט? וואס טוען אונז? אונז טוען, יא. טאקע אונז טוט, טאקע אונז טוט. איך ווייס נישט פארוואס די סדר. טאקע אינטערעסאנט, פארוואס? פארוואס גייט עס אויף דאס די ערשטע?

Speaker 2: ניין ניין. יא. וואס הייבט מען אן מיט א שר"ת? איך ווייס נישט. אקעי. יא. אקעי.

Speaker 1: ס'קען זיין אז חכמים האבן געהאלטן אז יענע שיטה איז די שטערקסטע אדער וואס? איך ווייס נישט. דאס איז ביידע, אזוי ווי א מענטש וויינט ביידע צוזאמען. אדער מיט אלעס יוצא אלע שיטות מיט יענץ, לויט דעם מהלך.

די גאנצע סדר

"שלשה שברים אחריה תרועה, ואחריה" בלאזט מען נאכאמאל "תקיעה, וחוזר כסדר הזה שלשה פעמים". מ'טוט די סדר שלשה פעמים. פארוואס? ווייל מיר האבן דאך געלערנט אין משנה אז ס'שטייט דריי מאל תרועה. סאו יעצט איז מען חושש אז דאס איז די תרועה, וואס מ'דארף זיין די שברים אין די תרועה, און דאס טוט מען דריי מאל.

און נאכדעם איז מען חושש אויף די מהלך אז די תרועה איז נאר שברים, איז "תוקע תקיעה, ואחריה שלשה שברים אחריה תקיעה", מ'טוט דאס שלשה פעמים. ולאחריה תרועה ולאחריה תקיעה, טוט מען שלשה פעמים. נמצא קומט אויס אז מ'הייבט אן גלייך מיט שלשים כדי להסתלק מן הספק. מ'טוט יעדע איינס פון די דריי מהלכים טוט מען מיט די גאנצע... מיט אלע הלכות פון די לפניה ולאחריה און דריי. שוין.

הלכה ב — שיעור תרועה, שברים, און תקיעה

דער רמב"ם'ס ווערטער

Speaker 1: יעצט גייט דער רמב"ם זאגן וויאזוי זעט אויס די תרועה, ווי לאנג דויערן זיי. און דאס איז אויך דא אפאר שיטות וואס מ'לערנט עס אין די גמרא, און דער ראב"ד קריגט זיך. מיר לאמיר קודם לערנען דעם רמב"ם. דער רמב"ם זאגט, **שיעור תרועה**, די לענג פון א תרועה איז **כשתי תקיעות**, אזוי לאנג ווי ס'דויערט צוויי תקיעות.

"שיעור תרועה" — איין תרועה אדער אלע דריי?

סאו א תרועה איז לענגער ווי א תקיעה? נישט קלאר. ס'איז דא וואס זאגן שיעור תרועה מיינט אלע דריי תרועות אין איין סעט. קוקט מען גלייך מגיד משנה און אנדערע, איז געווען שווער דאס. וואס איז די פראבלעם? זיי האבן א פראבלעם מיט זאגן אז א תרועה איז אזוי לאנג ווי צוויי תקיעות. פארוואס? דער רמב"ם זאגט אזוי, וואס וויל איך טון אז דער רמב"ם האט געזאגט?

ניין, דער רמב"ם זאגט שיעור תרועה, מ'מיינט די שיעור תרועה, די שיעור וואס מ'מאכט די דריי תרועות איז... תרועה איז נישט דריי, נאכאמאל, תרועה איז א תרועה. שיעור שלשה שברים איז כשתי תקיעות, און דאס נעמט אזוי לאנג ווי צוויי תקיעות. און אויך שלשה שברים נעמט אזוי לאנג ווי צוויי תקיעות. די זעלבע זאך, עגזעקטלי.

תקיעה איז קורץ לויט דעם רמב"ם

סאו קומט אויס אז א תקיעה איז נישט אזוי לאנג, אזוי מוז מען זאגן, פשוט'ע טייטשט אין די רמב"ם. קענסט עס טרייען צו מאכן, וועסטו זען, איך ווייס נישט. א תקיעה איז נישט אזוי לאנג, איך מאך עס. נעם א זייגער.

Speaker 2: יא, אבער דאס אז איך מאך עס איז נישט קיין ראיא אויף גארנישט. ס'איז אלעס וואס מ'דארף טון, נישט וויאזוי מענטשן טוען. אפשר וועט מען זען צו ס'איז טאקע ריכטיג. אזוי האבן די נשים גענוכע גארנישט, איך ווייס נישט. אפשר איז דען אנשים המרצות? איך ווייס נישט, איך ווייס נישט וויאזוי צו וויינען.

דיסקוסיע: וואס איז די פראבלעם ביי די שיטה פון רמב"ם?

Speaker 1: וואס איז די פראבלעם? וואס איז די פראבלעם ביי די שיטה פון רמב"ם? אז ביי א תקיעה איז האלב אזוי לאנג ווי א תרועה? אין אנדערע ווערטער, אין יעדע סדר, אין יעדע תקיעה שברים אדער תקיעה תרועה, וואטעווער, תקיעה תרועה תקיעה, איז די תקיעה איז די מיטלסטע צוויי מאל אזוי לאנג ווי די איינע פון די דרויסנדיגע, אדער ס'איז איקוועל, שטימט? איז דאס די טייטש פון די רמב"ם?

Speaker 2: יא.

ביי תשר"ת — דער מיטלסטער קול איז ווי פיר תקיעות

Speaker 1: סאו ווען ס'איז שברים תרועה, דארט איז עס אזוי ווי פיר תקיעות. ער זאגט נישט, איך ווייס נישט. אזוי קומט אויס?

Speaker 2: יא. פארוואס? ווייל תרועה איז כשתי תקיעות, און שברים איז ווי צוויי תקיעות. סאו ווען ס'איז שברים תרועה, איז עס אזוי ווי פיר תקיעות. דו מיינסט אזוי ווי פיר תקיעות? פארקערט, דו מיינסט צו זאגן... יא, וואס שטייט דא זאגסטו? ס'מוז זיין צוויי, each one זאל זיין אזוי לאנג ווי צוויי תקיעות. אקעי, שוין.

Speaker 1: אבער ס'איז נישט קלאר, ווייל ער האט נישט געזאגט ווי לאנג די תקיעה איז. סאו איך ווייס נישט... ס'טייטשט אזוי, א מענטש מעג מאכן לענגערע תקיעות ווי דעם. ער מיינט, די מינימום, א תרועה דארף זיין אזוי לאנג ווי צוויי קורצע תקיעות, ווי צוויי מינימום תקיעות.

Speaker 2: יא, ווייל דער רמב"ם גייט שפעטער זאגן אז ס'מעג זיין לאנג.

Speaker 1: דער רמב"ם זאגט נישט ווי לאנג א תקיעה איז. סאו איך ווייס נישט. אבער ער גייט, די נעקסטע שטיקל וועט זיין אזוי משמע.

הלכה ב (המשך) — א לאנגע תקיעה ציילט נאר אלס איינע

דער רמב"ם'ס ווערטער

ער זאגט אזוי: **הרי שתקע ויריע**, ער האט געמאכט תקיעה תרועה, און נאכדעם **תקע תקיעה ארוכה ומשוכה כשנים בראשונה**. די תקיעה וואס ער האט געמאכט נאך תרועה איז געווען זייער א לאנגע. זאגט מען נישט אז מיט דעם האט ער שוין יוצא געווען צוויי תקיעות, ווייל ס'איז געווען גענוג לאנג, וואס וועסטו זאגן די ערשטע האלב פון דעם איז געווען די תקיעה פון נאך די תרועה, און די צווייטע איז פאר די תקיעה פאר די נעקסטע תרועה. מ'זאגט נישט אזוי. איינער האט חשוב'ט שוין תקיעות, ווי יריע אחרי יונה קען נאכדעם בלאזן תרועה און גיין צו די נעקסטע תקיעה. ס'ארבעט נישט אזוי, **אלא אפילו משך בה כל שעה. אינה אלא תקיעה אחת**, דאס הייסט אז ס'איז איין תקיעה.

א תקיעה ענדיגט זיך ווען מ'הערט אויף, נישט ווען דער שיעור איז דורך ענדיגט זיך נאר ווען ס'סטאפט זיך. ס'ענדיגט זיך נישט ווען ס'איז דורכגעגאנגען גענוג די שיעור. סאו דא זעסטו פון דעם רמב"ם אז תקיעה קען זיין לאנג. זייער גוט. אבער די שאלה איז צו ס'קען זיין קורץ. ווי קורץ קען עס זיין?

הלכה ב (המשך) — מחלוקת רמב"ם וראב"ד בשיעור תקיעה

Speaker 1: ס'מוז זיין אז ער זאגט עס ווי קורץ תקיעה.

Speaker 2: איי געס. יא.

יעצט, די שאלה איז אבער וואס איז א תרועה? דאס איז דא אן אנדערע שאלה. וואס איז א תרועה? דער רמב"ם האט נישט געזאגט ווי לאנג א תרועה אדער א שברים. דאס איז בכלל נישט געשטאנען. שטימט? אויף תרועה קען מען הערן אז איינמאל מ'ווייסט אז ס'דארף זיין... דער רמב"ם האט נישט געזאגט אז תרועה איז ניין שטיק.

Speaker 2: ניין, פון וואו האסטו גענומען די אידיע פון ניין?

Speaker 1: שברים שטייט יא אז דריי?

Speaker 2: דריי שברים'ס.

Speaker 1: מ'מאכט דריי שברים. תרועה? ער זאגט נישט וואס איז א תרועה. תרועה איז א באנשט קורצע קולות, ער זאגט נישט וויפיל. דער רמב"ם זאגט אפילו נישט יענץ, ביי די וועי.

Speaker 2: וואס דער רמב"ם זאגט א תרועה?

Speaker 1: יא, אבער די גניחה... פעם... ניין. די גניחה, אנחה, יללה, איז יללה שמיללין. און דער רמב"ם זאגט נישט בכלל וואס א תרועה איז.

Speaker 2: קער, דאך, ס'איז דאך די זעלבע ווי א תקיעה.

Speaker 1: נאכאמאל. תקיעה איז א גראדע קול, און תקיעה איז פשוטה, און יללה איז א יללה. וואס איז א יללה? איך האב נישט קיין אנונג. דער רמב"ם זאגט נישט וואס א יללה איז. שטימט? ס'שטייט נישט אין רמב"ם וואס איז א יללה, וואס לעכצט. ס'קען זיין אז ער מיינט בכלל אז א תרועה מאכט מען אזוי וואו וואו, נישט אזוי ווי אונז מאכן תרועה מיט אסאך קליינע שטיקלעך. איך ווייס נישט. פארשטייסטו דאך אזוי? ס'איז דא וואס האלטן אזוי ווי איך געדענק.

יא, דער רמב"ם איז געווען דא כאילו אביסל סטאק, ווייל אין זיינע צייטן האט מען נאך נישט געקענט מיט לייגן א רעקארדינג מיט די ספר, יא? דו קענסט נישט מסביר זיין וויאזוי דו ביסט עס מסביר. ער קען מאכן א דיעגראם, ווייזן ווי לאנג ס'דארף זיין, אבער ער קען זאגן א מענט, צוויי מינוט, איך ווייס נישט, עפעס א זאך. ער זאגט נישט גארנישט, ער זאגט נאר... אין די אמת'ע, דער רמב"ם איז פשוט מעתיק וואס שטייט אין די גמרא, ער זאגט נישט מער.

די לשון "תרמיתות" – פון ירושלמי

די שאלה איז וואס טייטש די תרמיתות? דאס מיינט עני כח? עני בלאזער?

Speaker 2: אין די רמב"ם שטייט תרמיתות?

Speaker 1: דער רב האט געברענגט, ס'איז נישט א לשון פון א גמרא?

Speaker 2: יא. ווי שטייט תרמיתות?

Speaker 1: "ודאי אין מחלוקת מן הדין וחמי שיעורי, כדנתיא אחד המקיא תרועה ואחד המקיא תרמיתא".

לפי דעתי שטייט נישט תרמיתא אין די גמרא, אבער איך געדענק נישט.

Speaker 2: אקעי, מ'קען עס טשעקן? ס'איז א גמרא אוועק.

Speaker 1: יא. דער מגיד משנה זאגט אז תרועה איז ניין קליינע קולות.

Speaker 2: ווערט אים געזאגט?

Speaker 1: אזוי זאגט ער. עס שטייט נישט דא ווייטער.

Speaker 2: וואס קוקט אין די... איך ווייס נישט וועם.

Speaker 1: ס'איז אין די גמרא וואס זיי צייכערן צו.

Speaker 2: אקעי, מען גייט קוקן דא אזוי.

דער רמב"ם'ס טייטש אין דער משנה

Speaker 1: די נקודה איז בעיסיקלי אזוי: אין די משנה שטייט, דו ווילסט זאגן בקיצור אין גדול? אין די משנה שטייט אז תקיעה איז שלש תרועות, און תרועה איז שלש יבבות. אזוי שטייט א לשון המשנה. אקעי? עד כאן המשנה.

Speaker 1: סא, אבער ווי הייבט זיך עס אן די שיעור? ער זאגט עס נישט עני עקטשועל אמאונט אוו טיים. סא, ס'קען זיין אז עפעס וואס הערט זיך ווי א קלארע תקיעה, איך ווייס נישט. אבער אפשר פארקערט, עפעס, ווי לאנג דו מאכסט די תקיעה, אזוי לאנג דו דארפט אויך מאכן האלב וואס איז א לאנג די תקיעה.

ניין, ער זאגט נישט אז ס'איז תלוי אין יעדע בעל תוקע, וואס איז א קול לויט זיין. ער זאגט נישט פארקערט אויך נישט. ער וויל דאך דיר זאגן עפעס א שיעור. אבער ער זאגט נישט קיין שיעור בכלל. די איינציגסטע זאך וואס ער זאגט איז רעלאטיוו. רייט.

Speaker 2: און די גמרא זאגט עס עפעס תרמיתין, אבער דער רמב"ם אליין זעט אויס...

Speaker 1: תרמיתין שטייט נישט אין די גמרא.

Speaker 2: איך געדענק, דער רמב"ם זאגט נישט גארנישט.

Speaker 1: דער רמב"ם איז בכלל נאר העלפינג אז ס'וועט נאויג ווייל עניטינג איז, אנפארטשענעטלי. נאר וואס איז די הלכה איז, ער ברענגט נישט.

מחלוקת רמב"ם וראב"ד

איז דער ראב"ד, אין די חילוק, ס'איז א זייער וויכטיגע מחלוקת. זאגט מען דא שיטת רש"י, בעיסיק דריי שיטות. אבער דער ראב"ד איז מחלוק.

Speaker 2: וואס זאגט דער ראב"ד?

Speaker 1: וואס זאגט דער ראב"ד?

Speaker 2: נאר וואס זאגט דער ראב"ד? משה ודער ראב"ד.

Speaker 1: אמר אברהם, כל זה שבש המעתיק הוא.

Speaker 2: מעתיק מיינט ער דרמב"ם אדער ממש דער מעתיק?

Speaker 1: אז ס'איז נישט אמת, אז שיעור תקיעה איז נישט קיין שטייט, שיעור תרועה איז נישט אזוי ווי צוויי תקיעות, נאר יעדע תקיעה איז אזוי ווי דריי תרועות, און א תרועה איז אזוי ווי דריי שברים. סא א תרועה איז אזוי ווי א שברים.

Speaker 2: יא, א שברים איז דאך אייביג א סעט פון דריי.

Speaker 1: דריי שברים איז קולער, רייט. א תרועה און א שברים זענען די זעלבע לאנג, און א תקיעה איז דריי מאל אזוי לאנג ווי דאס. איז דאס איז שיטת הראב"ד.

שיטת הראב"ד איז אז נישט אז א תקיעה איז האלב אזוי לאנג ווי א תרועה, נאר א תקיעה איז אזוי לאנג ווי א תרועה. די זעלבע אזוי לאנג. שטימט?

Speaker 2: אין אנדערע ווערטער, לויט'ן רמב"ם איז דאך קצר תקיעות, אדער קען זיין קצר תקיעות אפשר, מ'מעג מאכן לענגער, אבער לויט'ן ראב"ד דארף זיין תקיעות לענגער.

Speaker 1: לויט'ן ראב"ד איז צוויי מאל אזוי לאנג א תקיעה אזוי ווי דער רמב"ם'ס שיטה. דער רמב"ם האלט אז ביידע תקיעות צוזאמען זענען אזוי לאנג ווי איין תרועה אינמיטן. דער ראב"ד האלט ניין, אז איין תקיעה איז אזוי לאנג ווי א תרועה. שטימט?

Speaker 2: און וואס איז שיטת רש"י?

Speaker 1: וואס שטייט דא אונטן?

סא דאס איז נישט קיין פראבלעם, ווייל דער רמב"ם, מ'קען מחמיר זיין זיכער אזוי ווי דער ראב"ד, ווייל דער רמב"ם זאגט נישט אז מ'מוז מאכן קורצער, רייט? סא לכאורה, אויב מ'מאכט לענגער איז מען זיכער יוצא, אזוי ווי דער רמב"ם זאגט קלאר אז ס'האט נאך הייסן די זעלבע תקיעה. רייט, סא אזוי ווי דו האסט מתקן געווען, זעט מען נישט אז ס'איז נישט דא קיין מעקסימום שיעור תקיעות, נאר דא א מינימום שיעור. ממילא איז... איז... איז...

וואס איז א תרועה? – דער רמב"ם'ס שווייגן

פסק'נט אזוי, אז א שבר איז א מינימום קול. טרמיטא איז אזוי ווי א מינימום קול, א נייע טייטש אין די ווארט טרמיטא, אן אנדערע טייטש מיינט ט'. און א שברים איז סך פון זיי, דריי. און א תרועה, יעדע איינס איז אזוי לאנג, עפעס אזא סארט מהלך. מ'דארף קוקן בעסער פארוואס קומט אויס אז תרועה איז אזוי ווי דריי שברים, ס'טייטש ניין קולות. איך ווייס נישט.

Speaker 2: פארקערט, דו מיינסט ניין, יא?

Speaker 1: איך ווייס נישט. ווייל ס'שטייט **שיעור תרועה כשלשה שברים**, אזוי שטייט דאך, רייט? דער רמב"ם זאגט אויך דאס בעצם, יא? אפילו דער רמב"ם זאגט אז **שיעור שלשה שברים כתרועה**, קומט אויס אויב ביי א שברים איז דריי טרמיטין איז א תרועה ניין. נאר ס'איז נישט מיט דריי דריי, ס'איז ניין אויפאמאל, אזוי טוען אונז.

דאס איז בעיסיקלי די נקודה. דאס איז די צוויי שיטות וואס שטייען דא. ס'איז דא נאך שיטות אין רש"י און אין תוספות, און נאך שיטות וואס דו זיצסט און טייטשסט אין די גמרא. ס'איז אינטערעסאנט, ממש די דריי שורות גמרא, און ס'קומט אויס פיר פינף אנדערע וועגן ווי די צוויי שיטות.

המשך: שיטות אין שיעור תרועה און שברים

Speaker 1: קומט אויס אויב א שברים איז דריי טרמיטין, איז א תרועה ניין. נאר ס'איז נישט מיט דריי דריי, ס'איז ניין אויפאמאל. אזוי טוען אונז. דאס איז בעיסיקלי די נקודה. דאס זענען די צוויי שיטות וואס שטייען דא.

ס'איז דא נאך שיטות אין רש"י און אין תוספות, און נאך שיטות וואס זיצן און טייטשן די גמרא. ס'איז אינטערעסאנט, ממש די דריי שורות גמרא, און ס'קומט אויס פופצן אנדערע וועגן וויאזוי צו מאכן די תקיעות.

דיגרעסיע: שכחת התורה און די ריבוי שיטות

און דאס איז א ראייה אויף שכחת התורה, אז נישט נאר חגבים, נישט נאר אונז ווייסן נישט וואס איז א תרועה, אונז ווייסן נישט אפילו נישט די גמרא, אונז ווייסן נישט קוים וואס די רמב"ם האט געהאט. שכחת התורה מיינט נישט ווען די תורה ווערט קורצער, ס'קען מיינען ווען די תורה ווערט לענגער. אלעמאל ווערט עס לענגער פון די שכחה, אלעמאל. ווייל מ'ווייסט נישט, ווערט מען מחלוקת. הייבט מען אן צו מאכן דרייסיג קולות, אבער מ'ווייסט נישט וועלכע צו מאכן.

איך מיינ אז ס'איז גענוג צו לערנען פאר דעם, אבער ווער ס'ווייל לערנען מער בעיון קען ער לערנען די גמרא. איינער וואס וויל וויסן וואס צו טון זאל גיין אין שול און טון דאס וואס די ערליכע אידן טוען. די ערליכע אידן טוען אזוי ווי די שיטת ראב"ד, מער ווייניגער. ס'איז דא מחמיר אויך א שיטת רש"י וואס קומט אויס קורצע תקיעות. נישט יעצט די שמועס. שוין.

דיגרעסיע: חקירה אין תנאי צווישן תשר"ת און תש"ת

אקעי, לאמיר גיין ווייטער אין די רמב"ם?

Speaker 2: יא.

Speaker 1: שוין, אביסל. וואו. ס'איז אן אינטערעסאנטע חקירה דא פון אונטן, אז א מענטשן טענה'ן אז אויב מ'קען... סארי, מ'קען נישט, האבן מיר יעצט געלערנט. אבער אויב איין תקיעה איז גע... אויב ס'איז דא א ספק, ער פרעגט אזוי, ניין, תקיעה קען זיין לאנג, אבער סתם ס'איז דא א ספק, צו ס'איז תשר"ת אדער תש"ת. דרייט ער א קשיא, ווען דו מאכסט די לעצטע תקיעה פון תשר"ת, פארוואס דארפטו נאכדעם מאכן נאך א תקיעה פאר תש"ת? דו קענסט דאך זאגן, אלע צדות תשר"ת איז נישט כשר, איז דאס א תקיעה, די אנהייב תקיעה פון די נעקסטע סדר. פארוואס דארף מען מאכן, שטייט די שאלה? אויב ס'איז א ספק, איז דא א ספק, רייט? מ'בלאזט דריי כדי יוצא זיין לידי ספק, רייט? די לעצטע תקיעה פון תשר"ת, רייט? איז אלע צייט אז תשר"ת איז א כשר'ע תקיעה, איז געווען די לעצטע, און מ'דארף נישט גארנישט מער מאכן, רייט? אלע צייט אז יענץ איז פסול, איז וואס דארף איך האבן די תקיעה שורים? איך קען דאך לאמיר זאגן אז די תקיעה איז די אנהייב, און די נעקסטע ספק.

וויאזוי טייטשט דער רמב"ם די משנה? **שיעור תקיעה כשלוש תרועות**, אין אנדערע ווערטער, אז אלע תקיעות זענען אזוי לאנג ווי אלע תרועות. נישט איין תקיעה איז דריי שטיקלעך תרועות, נאר דארט אזוי לאנג ווי דריי תרועות. אין אנדערע ווערטער, דער רמב"ם האט געלערנט אז ס'איז דאך דא דריי... נישט ס'איז דאך אזוי לאנג. דער רמב"ם האט געלערנט אז די משנה, אן אינטערעסאנטע טייטש פון די משנה, אז אלע דריי תקיעות פון איין סדר זענען אזוי לאנג ווי אלע תרועות שבהם. קומט אויס אז איין תקיעה איז האלב אזוי לאנג ווי א תרועה. וואס דעמאלטס דער רמב"ם ס'טייטש פון שיעור תקיעות. **תקיעה כשלוש תרועות**.

מ'קען הערן, ווייל די תקיעה איז דאך דא צו משרת זיין די תרועה, יא? די תקיעה איז דא ווייל ס'דארף זיין לפניה ולאחריה. ס'איז די סענדוויטש. די ברויט איז אזוי גרויס ווי די אייער אינמיטן, יא? ס'איז אזוי. יא, די סברא פון די רמב"ם אפשר מאכט סענס, אבער איך זאג אז דאס איז זיין טייטש אין די משנה, איז אביסל א פאני טייטש.

אין די גמרא פרעגט אז ס'איז דא א סתירה, אין אן אנדערע פלאץ שטייט אז **שיעור תקיעה כתרועה**, נישט כשלוש תרועות. זאגט די גמרא די תירוץ, אז אונזער משנה רעדט אלע בבות. האט די רמב"ם געטייטשט אזוי אז אלע תקיעות פון איין בבא איז אזוי ווי אלעס. ס'קומט אויס לויט די רמב"ם ס'איז פאני. דו קענסט זאגן אזוי ווי די רמב"ם האט למעשה געשריבן אין זיין ספר, נישט אז שלוש תקיעות איז אזוי ווי זעקס תקיעות, אזוי ווי דריי תרועות, נאר איין תקיעה איז אזוי ווי צוויי תקיעות, אזוי ווי איין תרועה. ס'איז בעיסיקלי די סעים טינג. פארוואס שטייט די משנה אזא פאני וועג? נישט קלאר לויט די רמב"ם.

מחלוקת תנאים: יבבות און שברים

און נאכדעם אין די גמרא שטייט אז ס'איז דא אן אנדערע מחלוקת. ס'איז דא וואס זאגן אז תרועה איז דריי שברים, און אין אונזער משנה שטייט דריי יבבות. האט די גמרא געזאגט אז דאס איז טאקע א מחלוקת, אז יבבה איז נישט די זעלבע זאך ווי א שברים, נאר איינער האט געהאלטן תרועה און איינער האט שברים. דאס הייסט, אין די משנה שטייט דריי יבבות וואס הייסט שברים, און סארי, תרועה, און אין די ברייתא שטייט די שברים.

תרמוטין – צוויי טייטשן

און יעצט, די לשון "תרמוטין" איז א לשון פון ירושלמי. יעצט זעסטו אז דער בנין עולם פארציילט אז דער ראב"ד זאגט עס כאילו, דער תנא זאגט, ער מיינט צו זאגן וויאזוי דער ירושלמי איז עס מסביר. יא, אקעי. אז תרועה, ס'איז דא איינער וואס זאגט אז ס'איז תרמוטא, און איינער וואס זאגט אז ס'איז דרייערע קוקין. דאס איז די שברים בעצם. אויף תרועה שטייט תרמוטא.

וואס טייטשט תרמוטא? איז אזוי, איז זאגט ער, זייער גוט, ברענגט ער פון די... איך זאג דיר טייטש פון רבי ראבינאוויטש, אזוי ווי איך האב געטראכט, אז ער ברענגט אז דער מנחם מענדל איז געקומען אין ארץ ישראל, און ער האט געהערט אז מען בלאזט בכלל נישט אין אשכנז, אלע אידן היינט לפחות, בלאזן תרועה מיט קורצע קולות. טו-טו-טו. וואס האט דאס מיט ילולי שמיללין אנשים? נישט קלאר.

זאגט ער טאקע אז תרמוטא מיינט נישט דאס, תרמוטא מיינט עפעס א לאנגע קול וואס גייט ארויף און אראפ. ווא-ווא-ווא, עפעס אזא... איך געס מ'האט דאס נישט געקענט געטון, האבן זיי געטון די נאנטסטע צו דעם, אז אפגעהאקט. איז אזוי, אין תימן עד היום הזה מאכן זיי אזא סארט תרועה, ס'איז מער אזוי ווי א סירען, אזא... דו געדענקסט אז מ'האט געטראפן די כתב יד פון רב סעדיה גאון אז ער מאכט א דייאגרעם, ער ווייזט אזוי ווי מ'מאכט מיוזיק, יא, וועיווס. איז דאס איז א מחלוקת אין ירושלמי, און דאס איז שברים תרועה. ס'זעט אויס אז דער רמב"ם פארשטייט אזוי. אזוי טענה'ט.

אנדערע האבן פארשטאנען אנדערש, אז א שבר איז די שיעור פון דריי טרמיטין. טרמיטין, דאס איז וואס מיר אונז לערנען, רוב, אין שולחן ערוך

וואס איז משמע געווען אזוי. זיי האבן געהאט מפורש, ווייל מ'בלאזט אין בית המקדש שופר און חצוצרות, און מ'זאגט אז ווייל ס'איז חביבה איז נישט קיין פראבלעם, און דא לכאורה רעדט מען אז דער מענטש וויל סעיון אסאך צייט, און ער וועט מאכן ניין קולות. שטעלט אריין א מענטש, דו וועסט מאכן תקיעה, דו וועסט מאכן שברים, דו וועסט מאכן תרועה, אלעס איז פאר איין וואנט, ס'איז א פורים.

Speaker 1: אדער ווייל ס'איז דא א דין אז ס'דארף זיין על הסדר. די תקיעה, שברים, תרועה. אבער אויב מען הערט תקיעה מזה ותקיעה משלישי, בזה אחר זה, ס'דארף נישט זיין פון די זעלבע מענטש. ס'קען זיין איינער זאגט תקיעה, איינער מאכט תרועה, און דער דריטער מאכט די תקיעה, איז אויך תקיעה אפילו בתרוגין, אפילו כל היום כולו. ס'זאל נישט זיין סיי ס'זאל נישט זיין די זעלבע צייט, סיי ס'זאל נישט זיין די זעלבע מענטש. וואס ס'דארף יא זיין אז ס'דארף נעמען צייט. ס'איז זייער וויכטיג, ס'דארף נעמען צייט. מ'קען נישט מאכן אלע אויף איין מאל.

Speaker 2: יא. איך ווייס נישט צו די ווארט נעמען צייט. די ווארט איז אלעס אויף איינמאל, הערסטו נישט די קלאר.

Speaker 1: ניין, ניין, ניין, ס'דארף יא נעמען צייט. ווייל די סדר איז אז לאחר התקיעה, בזה אחר זה, דאס איז דער דיוק.

Speaker 2: נאך די תקיעה מוז קומען. מיינט דאס איז תשרי תקיעות, די סיבה פארוואס ס'איז פסול איז ווייל מ'הערט נישט קלאר קיין איינס פון זיי.

Speaker 1: ניין, ווייל מ'האט דאך יא געדענט, מ'קען דאך יא הערן קלאר, ווייל דער חשופר איז א זאך וואס מ'קען יא הערן קלאר.

Speaker 2: ניין, מ'קען הערן ווען מ'טוט די זעלבע זאך אויף איינמאל.

Speaker 1: ניין, מ'איז נישט מסכים. מ'האלט אז מ'דארף זיין אלעס סדר. טראכט אריין, ווי ס'איז א סענדוויטש. ס'איז דא א סדר, א סדר, א סדר אין צייט. דער, דער, דער.

Speaker 2: קענסט נישט מאכן אלעס צוויי מאל?

Speaker 1: ס'איז נישט קיין ענין פון הערן די אלע דריי קולות, ס'איז דאך דא א מהלך וויאזוי ס'גייט. די איינציגסטע זאך וואס דו קענסט פרעגן איז אפשר אלע סדרים, אפשר ביסטו גערעכט, אבער דו קענסט מאכן דריי מענטשן אויפאמאל, און יעדער איינער טוט אן אנדערע שיטה. איז דאס אז דעמאלטס וועט מען זאגן אזוי ווי דו, אז דו קענסט נישט צומישן נישט, דו ווייסט נישט.

לאמיר טרייען. יעדער איינער וועט בלאזן, מ'זאל זען. ס'האט נאר געברענגט איין שופר.

ואינו יוצא עד שישמע כל התשע תקיעות

Speaker 1: אקעי, זאגט דער רמב"ם ווייטער, "ואינו יוצא ידי חובתו עד שישמע כל התשע תקיעות." אונז האבן דאך געשמעסט אז ס'דארף זיין ניין, נישט תקיעות, ניין טאטאל פון תקיעות תרועות, יא? ניין תקיעות געבלאזן דאך צו. מ'איז נישט יוצא ביז מ'האט געהערט אלע פון זיי. פארוואס? "שכולן מצוה אחת הן". ס'איז איין מצוה. ס'איז נישט אזוי ווי, אקעי, ער איז שוין יוצא געווען א האלב פון די מצוה, דארף מען נאך משלים זיין א האלב. ניין, דו ביסט יוצא געווען ווען דו האסט געענדיגט. "לפיכך מעכבת זו את זו". דאס הייסט, אנדערש ווי אפשר אנדערע מצוות, אזוי ווי... איך געדענק נישט די אלע מינים. ס'איז דא מצוות, איינער מעכב זו את זו, תפילין של יד, תפילין של ראש, איינער מעכב זו את זו. אז איינער האט נאר איינס, ער טוט ער איינס. דא נישט. כאילו אויב דו ווייסט אז דו וועסט נישט קענען אנדערש, וועסטו... וועסטו נישט טארן אנהייבן. איך ווייס נישט צו טארן, פארשטייט וואס איך מיין?

Speaker 2: ניין, וואלט אפשר געקענט זאגן אזוי, אז מ'זאגט נישט אז דו האסט יוצא געווען שוין, יעצט וועט נאר ווערן א ספיקא דאורייתא, און מדין התורה האסטו שוין יוצא געווען, ווייל לויט'ן צד א ס'איז גענוג חיונים, האסטו שוין יוצא געווען.

תקיעה לפניה ולאחריה דארף באגלייטן די מיטלסטע תרועה, ס'איז אזוי ווי איך האב געזאגט ס'איז א סענדוויטש. סאו אויב האסטו עס אינזין געהאט פאר די פריערדיגע, איז עס נישט קיין תקיעה לפניה. ער ברענגט אז ס'איז דא וואס זאגן אז מ'קען מאכן א תנאי. אויב מ'מאכט א תנאי וועט עס טאקע ארבעטן, אבער דאן איז נישט די נארמאלע סדר. ס'איז פשוט אז ס'איז פארנומען.

אויב דו מאכסט א תנאי ביי אפיקומן, דער אבני נזר קען אויך דא מאכן...

Speaker 2: ניין, גייט דאך כל ספק פון איין קול, ס'גייט ער מיר נאר אביסל קורצער. ס'וועט ספק פון דריי קולות פון יעדע...

Speaker 1: יא, מאכן דריי ווייניגער תקיעות, ער וועט מוזן נאר מאכן 27 קולות, ס'טוט פון 30.

אקעי. שוין, איך האב געזאגט דריי מאל ווייטער.

הלכה ה: שמע תקיעה אחת בשעה זו

Speaker 1: שמע תקיעה אחת בשעה זו... וואס טוט זיך אזא פאל? א מענטש האט געהערט א תקיעה צופרי, א שעה שפעטער האט ער געהערט נאך א תקיעה. אפילו שהה כל היום כולו, הרי אלו מצטרפים ויוצא ידי חובתו. ס'טייטש, דאס אז מ'דארף הערן ניין מיינט נישט אז מ'דארף עס הערן אויפאמאל, נאר מ'דארף במשך די צייט הערן ניין. אפילו אויב ס'איז דא הפסקות צווישן זיי, שאדט נישט.

אבער זאגט דער רמב"ם א תנאי אין דעם, דאס איז נאר ווען די הפסקה איז אין צייט, אבער אויב די הפסקה איז אין עפעס אן אנדערע זאך וואס קומט אריין, אן אנדערע תקיעה, דעמאלטס איז יא א פראבלעם. **ובלבד שישמע כל בבה מהם.** בבה מיינט די סדר. אינטערעסאנט ער רופט א בבה. א בבה איז א שער, יא, דריי בבה'ס.

Speaker 2: אפשר איז דא זייער בבה'ס? בבה'ס?

Speaker 1: ניין. **על סדרא.** ס'איז טייטש **לא שישמע תרועה אחרי שתי תקיעות**, ווייל... די מצוה פון תקיעה תרועה איז אז ס'זאל זיין א תקיעה לפניה ולאחריה. סאו אויב האסטו געהערט א תקיעה, און א האלבע שעה שפעטער א תרועה, און א שעה שפעטער א תקיעה, איז אויך גוט, ווייל ס'איז דא תקיעה לפניה ולאחריה. אבער אויב הערסטו תרועה און נאכדעם הערסטו צוויי תקיעות, זאגט מען נישט אז אויטאמאטיש לייגט מען איינס פארדעם און איינס נאכדעם, ווייל דו האסט נישט געהערט לויט די סדר. אויב ס'שטייט תקיעות ואחריה און תרועה, כי יוצא מן האט מען נישט יוצא געווען.

דיסקוסיע: פארוואס איז צייט נישט א הפסק?

פארוואס טאקע? צייט אליין איז נישט קיין הפסק, נאר אן אנדערע זאך שלא מן הענין איז א הפסק. ביים דאווענען האבן מיר דאך אויך אזוי. אדער אן אנדערע זאך, אדער אזוי ווי א... אדער אז מ'מאכט א... איז זיך שוין אינמיטן דאווענען, איז יא דא אומשעה כדי ליגן ביי כל שפעולתו. ס'איז דא אמאל וואס ס'שטערט יא, אבער דא שטערט נישט. אבער ס'איז נישט נאר אז ס'שטערט נישט, ס'איז אויך... כאילו ס'גייט זיין די ראנג סיידער, ס'איז נישט נאר וואס ס'איז הפסק, ס'איז די ראנג סיידער. שטימט?

הלכה ו: שמע תשע תקיעות מתשעה בני אדם כאחד

Speaker 1: שטייט דער רמב"ם ווייטער: **שמע תשע תקיעות מתשעה בני אדם כאחד, לא יצא אפילו ידי אחת.** דאס אז אקעי, א נייע הלכה. אויב הערט מען ניין תקיעות פון ניין אנדערע מענטשן, איז מען נישט יוצא אפילו על ידי אחת, ווייל איינס שטערט די אנדערע. ס'איז נישט קלאר דא צו מ'רעדט אויב ניין מענטשן בלאזן די זעלבע תקיעה, אדער ער מיינט צו זאגן איינער בלאזט א תקיעה, איינער בלאזט א תרועה, איינער בלאזט א שברים. רוב ראשונים זאגן אז ער הערט ניין אנדערע תקיעות.

דיסקוסיע: מעג מען בלאזן מיט מער ווי איין מענטש?

Speaker 2: רייט, הייסט מער ווי איין מענטש מעג בלאזן שופר אויף איין מאל, ווייל אונז האבן געהאט... זיי האבן געהאט פון די שלחן ערוך

דער מספר שפילט זייער שיין ווי דער מספר פון די תקיעות. די תקיעות איז אויכעט דריי, לכתחלה ניין.

הלכה ח (המשך) — לכתחילה און בדיעבד אין מספר פסוקים

און די זאך איז לכתחילה, ווייל אפילו מסיים בן נביא האט ער אויך יוצא געווען, ס'איז נאר א לכתחילה אז מ'זאל צוענדיגן מיט תורה. וואס איז דער ענין אז מ'זאל צוענדיגן מיט תורה? ווייזן אז אלעס איז א חלק פון די תורה, אדער אז די תורה איז די עיקר?

זאגט דער רמב"ם, לכתחילה זאל זיין דריי פון איטש. **ואם אמר פסוק אחד מן התורה ואחד מן הכתובים ואחד מן הנביאים, איז אויך יוצא.** ס'איז אינטערעסאנט אז די מספר האט זייער, שפילט זייער שיין מיט די מספר פון די תקיעות. די תקיעות איז אויך דריי, לכתחילה ניין. הגם אז מ'בלאזט נישט איינס אויף יעדע פסוק, אבער איך האב געזאגט ביי די תקיעות איז אויך אז לכתחילה דריי, איך מיינן לכתחילה ניין, און בדיעבד דריי. אויך די פסוקים איז לכתחילה ניין, ווייל אזוי ווי דער רמב"ם גייט שפעטער זאגן אז מ'מאכט דריי מאל איטש. אבער תקיעות דארף יא זיין לכתחילה, דאס הייסט מעיקר הדין, ניין.

Speaker 2: אה, דו מיינסט די דריי וואס ווערן תשע? דריי שהם תשע שהם שלשים, יא.

ס'גייט געדריטלט, יא, מ'זעט די סדר.

זאגט דער רמב"ם, **ואם אמר פסוק אחד מן התורה ואחד מן הכתובים ואחד מן הנביאים, יצא.** זאגט אונז דער רמב"ם א נייע זאך, אז דאס זאגט דער רמב"ם. דאס הייסט, לכתחילה דארף מען זאגן צען פסוקים, דריי, דריי, און איינס. אויב מ'האט געזאגט נאר אחד מן התורה ואחד מן הכתובים, יצא, דאס הייסט נאר דריי פסוקים. די גאר מינימום איז אז ס'זאל זיין איין פסוק נאר פון תורה.

"בתורתך כתוב לאמר" - מחלוקת ראשונים

אפילו אמר "בתורתך ה' אלקינו כתוב לאמר" און ער האט צו דעם צוגעלייגט די פסוק פון תורה, די פסוק פון מלכיות, והפסיק, אינו צריך לחזור. אויב האט ער שוין מפסיק געווען, ער איז אוועקגעגאנגען, ער דארף נישט צוריקגיין מאכן א נייע שמונה עשרה. אויב איינער האט נישט געדענקט, ער האט פארגעסן, ער האט נישט געהאט קיין פסוק. די הפסק האט שוין אויסגעטרעטן. אויב ער האלט נאך אינמיטן עוסק זיין אין תפילה, זאל ער עס מאכן בהידור, אבער ס'זאל נישט זיין די גאנצע שמונה עשרה.

Speaker 2: קען זיין אזוי, ס'איז זייער גוט. אויב ער האלט נאך אינמיטן, זאל ער ענדערש זאגן דריי, ווייל ס'שטייט יצא. די בעסטע איז צו זאגן ניין, אבער דאס...

ס'איז אינטערעסאנט די לעוועלס, וואס די פשט דערפון איז.

ס'איז אויך אינטערעסאנט פארוואס ער לייגט אריין די "בתורתך כתוב לאמר". פארוואס זאגט ער נישט סתם אז מ'האט געזאגט אן די "בתורתך כתוב לאמר"? ווייל אין די גמרא שטייט אזוי, ס'איז דא א מחלוקת אין די גמרא. אין די גמרא שטייט "אפילו אמר 'בתורתך כתוב לאמר' יצא". ס'זענען געווען ראשונים וואס האבן געלערנט אז דאס מיינט אז ער דארף אפילו נישט זאגן קיין פסוק, ער דארף נאר זאגן "ווי ס'שטייט אין די הייליגע תורה". דער רמב"ם האט אבער נישט געלערנט אזוי. דער רמב"ם האט אבער צוגעלייגט צו די לשון הגמרא אז ער דארף אויך זאגן איין פסוק פון די תורה. אבער ס'איז דא וואס לערנען אז אפילו ווייניגער פון דעם, אפילו נישט זאגן איין פסוק.

Speaker 2: ס'איז דא אזא על דעת הצדיקים. וואטעווער ס'שטייט אין די תורה. ס'שטייט דאך אין די תורה! דער אייבערשטער ווייסט וואס ס'שטייט אין די תורה, דארפסט אים נישט זאגן.

ניין, וואטעווער ס'איז...

Speaker 2: ניין, לכאורה היינט איז דא א מחזור, ס'שטייט אין אלע פסוקים, ס'איז נישט די פראבלעם.

Speaker 1: ניין מיינט ניין, נישט דרייסיג. ספק, דארף מען טאקע טון אלע דריי, דאס איז נאך א נושא. ער מיינט צו זאגן אז מ'דארף טון אלע ניין, ס'איז אלץ איין מצוה, ס'איז אלץ פארט פון איין מצוה. יעדער איינער פון זיי איז א תנאי אין די מצוה.

הלכה ז: הציבור חייבין לשמוע תקיעות על סדר הברכות

Speaker 1: מיט דעם האט דער רמב"ם געענדיגט זאגן וואס תקיעה תרועה איז. יעצט גייט ער זאגן וויאזוי מען טוט עס על סדר היום פון ראש השנה. אקע.

זאגט דער רמב"ם, **"הציבור חייבין לשמוע..."** ער גייט זאגן קלאר שפעטער אז די זאך איז נישט אויף די יחיד. ציבור, שטייטש די אידן וואס דאווענען צוזאמען ראש השנה, **"חייבין לשמוע תקיעות על סדר הברכות. כיצד?"** ס'איז דא נאך א דין אין די תקיעות. די תקיעות איז סתם צו בלאזן, אבער בציבור קען מען נישט סתם בלאזן, מ'דארף עס זען מיט די רבנן, יא? לפי א סדר.

Speaker 2: באלד וועלן מיר זען, יא, ס'איז מיט די רבנן.

Speaker 1: יא, כיצד. ס'איז נישט נאך א דין ברכות, מ'דארף הערן די תקיעות. די תקיעות וואס מ'הערט, דארף מען הערן א סדר הברכות. שפעטער קען מען זען אז אונז פירן זיך צו מאכן עקסטער תקיעות, ס'איז עקסטער, אבער דאס איז די עיקר הלכה.

כיצד? **אומר שלוח ציבור אבות,** מ'רעדט דאך ציבור, דאס דאוונט מען צוזאמען, דער שלוח ציבור דאוונט הויך, **אבות, גבורות, וקדושת השם, ומלכיות,** די ערשטע פון די ספעציעלע תפילות פון ראש השנה. **און נאך מלכיות ותוקע שלש,** בלאזט מען א סעט פון דריי. **ואומר זכרונות ותוקע שלש.** שלש מיינט ער ניין, יא? שלש... באלד וועט מען זען. דא רעדט ער די עיקר הדין. לאמיר זאגן מ'דארף נאר ניין, רייט? **ואומר זכרונות ותוקע שלש,** און נאכדעם זאגט מען זכרונות, און נאכדעם זאגט מען שופרות, און נאך יעדע איינס פון זיי מאכט מען תקיעה. און נאכדעם ענדיגט מען און מ'זאגט **עבודה והודאה ברכת כהנים,** און מ'ענדיגט די שמונה עשרה.

הלכה ח: שלש ברכות אמצעיות — מלכיות זכרונות שופרות

Speaker 1: יעצט גייט דער רמב"ם זאגן וואס די מלכיות זכרונות שופרות אליין זענען. זאגט דער רמב"ם, **שלש ברכות אמצעיות אלו של ראש השנה ושל יום הכפורים של יובל** — צוויי מאל איז דא ווען מ'מאכט מלכיות זכרונות שופרות, אדער ראש השנה, אדער יום כפורים של יובל, אזוי ווי מיר האבן שוין געלערנט אז די יום כפורים של יובל איז ענליך צו ראש השנה. **שהן מלכיות זכרונות ושופרות, מעכבה זו את זו,** מ'קען נישט יוצא זיין נאר מלכיות אדער נאר, מ'דארף ס'איז אזוי ווי די זיינע תקיעות צוזאמען, יא.

עשרה פסוקים בכל ברכה

און וויאזוי ארבעט די שמונה עשרה? זאגט דער רמב"ם, **וצריך לומר בכל ברכה מהן עשרה פסוקים מעין הברכה.** ס'דארף זיין צען פסוקים מעין הברכה, וואס האט שייכות מיט די ברכה, וואס האט שייכות מיט די ענין פון מלכיות, און אזוי ווייטער.

וואס זענען די צען פסוקים? **שלשה פסוקים מן התורה, שלשה מספר תהלים, ושלשה מן הנביאים,** איז ניין. און וואס איז די צענטע? מ'ענדיגט צו נאכאמאל מיט תורה, **ואחד מן התורה משלים בו.** ס'איז דא אן ענין אז נאך נביאים זאל מען נאכאמאל צוריקגיין צו תורה. **און די זאך איז על לכתחלה. ואם השלים בנביא** האט ער אויך יוצא געווען, ס'איז נאר א לכתחלה אז מ'זאל צוענדיגן מיט תורה.

וואס איז דער ענין אז מ'זאל צוענדיגן מיט תורה? ווייזן אז אלעס איז א חלק פון די תורה, אדער אז די תורה איז די עיקר.

זאגט דער רמב"ם, לכתחלה זאל זיין דריי פון איינטש. **ואם אמר פסוק אחד מן התורה ואחד מכתובים ואחד מן הנביאים יצא.** ס'איז אינטערעסאנט אז

אלוקינו ה' אחד, און מ'זאגט עס טאקע. אדער **"אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלוקים אין עוד מלבדו"**, אדער **"וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלוקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד"**. די אלע זאכן רעדן פון אחדות השם. אחדות השם און מלכות השם זעט אויס אז ס'איז אן ענליכע נושא. פשוט טייטש פון אחדות מיינט אז דער אייבערשטער איז דער איינציגסטער מלך אויף דער גאנצער וועלט, דאס איז דער טייטש. ער זאגט, **כל פסוק מאלו מלכות היא ענינו**, דער ענין איז מלכות השם, **אף על פי שאין בו זכר מלכות**. "זכר" מיינט צו זאגן די לשון, אפילו ס'שטייט נישט די לשון מלכות. דער חילוק פון "זכר" מיינט דא די מינוי, די לשון, און "ענין" מיינט די מינינג. די מינינג איז מלכות.

דיסקוסיע: וואס איז דער שייכות צווישן אחדות און מלכות?

אבער די אלע דריי זאגן נישט סתם אז דער אייבערשטער איז אחד, נאר אז דער מענטש ווייסט אז דער אייבערשטער איז אחד. דאס איז דאך די ווארט פון מלכות.

Speaker 2: ניין, ניין, איך בין נישט מסכים. וואס איז דאס "שמע ישראל", "אתה הראת", "וידעת היום"? נישט אזוי.

איך מיינ אז דאס אז מענטשן ווייסן די אחדות השם, דאס איז מלכות.

Speaker 2: ניין, ניין, ניין, איך בין נישט מסכים. אחדות השם מיינט מלכות השם. מלכות השם און אחדות השם איז די זעלבע זאך. אחדות השם מיינט נישט אז ס'איז נאר דא איין גאט, ווייל ער האט אנגעברענגט...

ניין, איך בין נישט מסכים. אבער ס'איז נישט ריכטיג. דאס איז נישט ריכטיג. אחדות יחוד השם, אזוי ווי ס'שטייט אין די גמרא, "קיים דם לכתא על ד' רוחות השמים". ס'מיינט אז דו ווייסט אז דער אייבערשטער פירט אלע זאכן. די לשון "בשמים ממעל", אדער "ה' אחד", מיינט אז ס'איז נאר דא איין גאט וואס פירט די גאנצע הימל און די וועלט. דאס הייסט מלכות. וואס דען מיינט מלכות?

איך זאג, דאס אז די אחדות השם, "רוח אלוקים", פון פאר בריאת העולם, איז נישט די ווארט. די ווארט איז, דאס אז מענטשן ווייסן די אחדות השם.

Speaker 2: נישט מענטשן ווייסן. נישט מענטשן ווייסן. אחדות השם מיינט אז דער אייבערשטער איז אלוקי כל העולם. דאס איז די טייטש אחדות השם. נישט אז דא איז די יבשה איז דא איין גאט און אין ים איז דא א צווייטע גאט. דאס וואלט נישט געווען אחדות. און אחדות מיינט אז ער איז דער זעלבער מלך אויף דער גאנצער וועלט.

ביי מיר זעט אויס פון די משמעות אז דער רמב"ם איז נישט גערעכט. אונז זענען ביידע אחרונים, אונז גייען זיך נישט קריגן.

Speaker 2: אקע, דו האלטסט אזוי, איך האלט אנדערש. איך זאג די דוגמאות וואס די גמרא האט געברענגט.

ס'איז נישט אמת, די גמרא זאגט נישט דאס. ס'איז ווען ס'איז נתגלה מלכותו. איך ווייס נישט וואס איז שמע ישראל, אתה הראת לדעת, וידעת היום. אלע דריי האט אן ענין פון שמיעה, ידיעה, ראייה.

Speaker 2: ס'איז נישט אמת. וראו כל בשר יחדיו, "והיה ה' למלך". וואס הייסט?

וואס די פסוקים שטייט יא די לשון מלכות, דאס מיינט ער צו זאגן. דא שטייט אז דער אייבערשטער איז א מלך, און אפילו ס'שטייט נאר אז דער אייבערשטער איז דער איינציגסטער, אבער דער איינציגסטער און דער מלך מיינט די זעלבע זאך.

מ'דארף סטאפן. סאו, איך בין ארויסגעגאנגען אין א סעקונדע.

דיגרעסיע: דער רמב"ם'ס שיטה אין אחדות ה' אין יסודי התורה

סאו, איך ווייס נישט פארוואס איך בין אזוי זיכער. וואס איך האב געמיינט, וואס איך טראכט איז אזוי: דער רמב"ם, אין וואס איך געדענק אין יסודי התורה פרק א', דער רמב"ם האט געלערנט אז אחדות ה' מיינט אז דער אייבערשטער איז סימפל. דער רמב"ם איז כמעט נישט גורס דאס אז אחדות ה' מיינט אז ס'איז נישט דא מער ווי איין גאט. ער זאגט אז אחדות ה' מיינט

ס'זעט אויס אז דא רעדט מען מ'האט נישט קיין מחזור, דער שליח ציבור שטייט, און ער טרייט זיך צו דערמאנען א פסוק. ער געדענקט נישט, ער געדענקט נאר איינס. פון דעם לערנט מען אז דער שליח ציבור דארף זיין בקי בתנ"ך. איך מיינ, אמאל, די וואס האבן שוין קיין סידורים. יעצט איז דער סידור בקי בתנ"ך, שוין.

פסוקי פורעניות

זאגט דער רמב"ם ווייטער, וועלכע פסוקים זאגט מען? זאגט דער רמב"ם, מ'זאגט נישט קיין פסוקים פון פורעניות, מ'זאגט נאר פסוקים פון ברכה, **"ואין מזכירין זכרונות ומלכיות ושופרות של פורעניות"**. גייט דער רמב"ם ברענגען וואו מ'זעט למשל פסוקים פון פורעניות. זכרונות, כגון, אינטערעסאנט, ער הייבט אן מיט זכרונות, **"ויזכור כי בשר המה"**. אדער מלכיות, כגון **"בחמה שפוכה אמלוח עליכם"**. ס'איז טאקע, הגם ס'ברענגט ארויס אז דער אייבערשטער איז מלך, אז דער אייבערשטער איז זוכר אלעס, אבער ס'איז זוכר פון פורעניות, אדער א מלך, ס'שטייט טאקע "אמלוח עליכם", אבער ס'איז "בחמה שפוכה אמלוח עליכם", ס'איז נישט גוט. אדער שופרות, **"תקעו שופר בגבעה חצוצרה ברמה"**, וואס? דארטן שטייט פון... ס'קומט א מלחמה.

Speaker 2: ס'קומט א מלחמה.

ס'קומט א מלחמה. ס'הייסט, שופר אמאל בלאזט מען ווייל ס'קומט א מלחמה. סאו דער פסוק זאגט דאך פאר א נבואה אז ס'קומט א שלעכטע זאך.

זכרון יחיד

נאך א זאך וואס מ'זאל נישט זאגן דער רמב"ם, ווען מ'זאגט זכרונות מיינט מען זכרונות אז דער אייבערשטער געדענקט כלל ישראל, נישט זכרון יחיד, אפילו לטובה, כגון, **"זכרני ה' ברצון עמך"** וואס דוד המלך בעט אויף זיך, אדער **"זכרה לי אלהי לטובה"** פון נחמיה, ווייל זכרונות מיינט מען זאל געדענקען די ציבור. די ציבור, תפילת ציבור. די תפילות אין ראש השנה בעט מען נישט פאר זיך אליין. ס'איז נישט די תפילות הציבור, ס'איז פאר די ציבור.

פקדונות vs. זכרונות

זאגט דער רמב"ם, זכרונות דארף זיין מיט די לשון זכרון. הגם למשל מלכיות איז די זעלבע זאך וואס מ'זאגט אחדות ה' איז די זעלבע גוט. ניין, איך זאג, אבער דא, דער לשון זכרון דארף זיין דווקא לשון זכרון, נישט כגון **"פקד פקדתי אתכם"**. פקדונות, ס'איז דא א מחלוקת תנאים, אבער מ'פסק'נט ווי די שיטה פון רבי יוסי, אויב איך געדענק, אז פקדונות הייסט נישט. הגם ס'מיינט די זעלבע זאך, פקידה מיינט זכירה.

Speaker 2: יא, אזוי ווי ביי יהללוהו זאגן מיר "זכרנו פקדנו", ס'מיינט...

איך ווייס נישט פארוואס טאקע, דאס איז מיר שווער צו פארשטיין. נאר נישט פאר די רבה מלכות זענען מיר אונז יא, ס'איז גענוג לשונות וואס זענען ענליך צו מלכות, אחדות ה' איז דא. זייער איז דאס זעלבע ווי מלכות השם, אבער פקדונות איז נישט אזוי ווי זכרונות, איך ווייס נישט פונקטליך וואס דער ענין איז.

פורעניות של אומות העולם

זיי האבן געזאגט אז מ'טאר נישט דערמאנען פורעניות, אבער דאס מיינט מ'טאר נישט דערמאנען פורעניות פון אידן. אבער פורעניות פון גוים, **ויש לו להזכיר**, מעג מען מזכיר זיין פורעניות של אומות העולם, כגון **"ה' מלך ירגזו ארץ"**, אדער ביי זכרונות קען מען זאגן **"זכור ה' לדוד ולכל ענותו"**, אדער ביי שופרות קען מען זאגן **"והיה ה' אלוקים בשופר יתקע והלך בסערות תימן"**, וואס זעט אויס אז ס'מיינט צו שטראפן די גוים. דאס קען מען זאגן.

מלכיות = אחדות ה'

זאגט דער רמב"ם נאך א זאך: אין מלכיות איז לאו דוקא די לשון "מלך", נאר אויך די לשון פון אחדות השם איז די זעלבע זאך. שמע ישראל ה'

ואומר קדיש ועומדים ומתפללים תפלת מוסף, ואחר שגומר שליח ציבור ברכה רביעית שהיא מלכות, הייבט מען אן נאכאמאל תוקע זיין דאס וואס מיר רופן תקיעות דמעומד, די תקיעות פון שמונה עשרה. תוקע תקיעה, נאכדעם שלשה שברים.

הלכה ג-ד: סדר התקיעות דמיושב און דמעומד

Speaker 1:

לויט'ן רמב"ם, און דער רמב"ם גייט זיך אליינס מסביר זיין אין א מינוט, איז ניין. ס'איז ניין. ס'איז ניין. נאר צען, ווייל תשר"ת איז צען. אין אנדערע ווערטער, דער רמב"ם האט קודם כל צוגעלייגט דעם מנהג אז מ'בלאזט צוויי מאל, קודם כל מיושב און נאכדעם דמעומד. ס'איז א נייע סעט. דאס הייסט עקסטער, לעיקר הדין דארף מען נאר בלאזן ביי שמונה עשרה, אבער ס'איז דא עפעס א מנהג אז מ'בלאזט אויך פאר דעם די גאנצע סעט. נישט קלאר פארוואס. דער רמב"ם זאגט נישט פארוואס, עניוועיס.

און צווייטנס, דאס איז דער רמב"ם'ס מנהג. דער רמב"ם'ס מנהג איז אז ביי שמונה עשרה בלאזט מען נישט אלע יעדע דריי, מ'בלאזט איינס פון יעדע ספק. איינס ביי מלכות, איינס ביי זכרונות, איינס ביי שופרות. און דער רמב"ם גייט עס דזשאסטיפיען אין א מינוט. לאמיר קודם לערנען נאך צוויי דריי רמב"ם'ס.

הלכה יא: דער זעלבער תוקע און דער דין פון הפסק

Speaker 1:

זה שתוקע כשהן יושבין, דער זעלבער מענטש, דער רמב"ם זאגט אז ס'איז דא א קפידא אויף דעם אז דער זעלבער מענטש זאל טון ביידע. פארוואס טאקע? ווייס איך נישט. ס'איז דער מנהג איז אזוי אדער ס'איז דא עפעס א דין אין דעם? לאמיר זען. זה שתוקע כשהן יושבין הוא שתוקע על סדר הברכות כשהן עומדין.

ער זאגט, ס'שטייט **"המתחיל במצוה אומרים לו גמור"**, אזוי זאגט דער רמב"ם אין נאמען פון אהרן בן נח. נישט אלעמאל פירט מען זיך אזוי, אפשר פראקטיש, א נושא, אבער ס'איז כאילו ער האט א רעכט, אפשר ס'איז אזוי ווי א זכות, ס'זאל נישט ווערן אין דעם קיין... באלד רעדט ער וועגן הפסק אין א מינוט. ס'שטייט אז דער כהן זאל עולה זיין אייביג ראשון, אזוי זאל נישט ווערן מחלוקת וועמען מ'געבט די ערשטע עליה. אפשר עפעס אזא סארט זאך.

ואינו מדבר בין תקיעות של מיושב לתקיעות של הסדר. מ'רעדט נישט צווישן די צוויי זאכן. ווער רעדט נישט? נישט דער בעל תוקע. די גאנצע עולם, לא דראמא, מעג רעדן. ואינו, דער וואס איז דער תוקע, זאל נישט מפסיק זיין. לכאורה ווייל ער האט געמאכט די ברכה.

אה, ס'קען זיין דאס איז די סיבה פארוואס דער זעלבער טוט עס, ווייל אן אנדערער האט זיך נאכנישט אנגעגרייט און ער האט יא גערעדט, ער האט נישט געמאכט די ברכות, און די ברכה זאל ארויפגיין אויף אלע זאכן. איך ווייס נישט, ווייל די ברכה גייט דאך ארויף אויף די עיקר מצוה, אויף די ערשטע... איינער וואס מ'האט שוין געטון די ערשטע פעמים. יא, אבער מ'ויל דאך אז ס'זאל גיין אויך אויף די נעקסטע, ווייל מ'ויל דאך זיין תקיעות על סדר הברכות.

ואם סח ביניהם, אף על פי שעבר, ער האט עובר געווען אויף די מנהג, אויף די ענין פון נישט רעדן, אינו חוזר ומברך. ער דארף נישט מאכן קיין נייע ברכה. פארוואס נישט? ווייל ס'איז נישט עפעס אזא גרויסע הפסק. איך ווייס נישט פארוואס.

Speaker 2:

ניין, ער האט נישט קיין רשות נאכאמאל. ער קען נישט זאגן אשר קדשנו במצותיו, ער האט שוין יוצא געווען.

Speaker 1:

איך הער. אקעי. שוין.

הלכה יב: טעם פון קיצור ביי תקיעות דמעומד

אז דער אייבערשטער איז איינס, אז ער האט נישט קיין שינוי, ער האט נישט קיין חלקים. און דער רמב"ם אפילו זאגט אויף דעם פסוק "בשמים ממעל ועל הארץ מתחת", זעט מען אז דער אייבערשטער איז נישט קיין גוף, ווייל א גוף קען נישט זיין אויף מער ווי איין פלאץ. פארמאגט אזא לשון?

סא, די גמרא איז אריין קעגן דעם רמב"ם. די גמרא זאגט אז מלכות האט צוטון מיט אחדות. לויט דעם רמב"ם, מלכות קומט נישט אריין בכלל אין די נושא פון אחדות ה'.

סא, ביז איך האב פשט געזאגט אז מלכות רעדט כלפי מענטשן, מלכות איז "אין מלך בלא עם", מלכות איז אז מענטשן זענען איין אזא מלכות, "וראו כל בשר יחדיו" אויף די מיני זאכן, אז דער אייבערשטער איז מלך. ממילא ברענגט מען נאך פסוקים וואו מענטשן ווייסן אז דער אייבערשטער איז אחד. דו טראכטסט נאך אביסל אז אחדות מיינט עפעס חוץ פון מלכות, ממילא זאגסטו אז די מלכות איז די ידיעה פון די אחדות.

אבער ס'קען זיין א פשוט'ע פשט וואס די גמרא האט געלערנט, איז אז מלכות, פארקערט, אחדות ה', וואס מיינט אז ס'איז נאר דא איין גאט? ס'מיינט מלכות ה', ווייל ס'מיינט, אזוי ווי מ'לערנט, די גמרא איז טייטש פון "אחד", אז מ'איז ממליך דעם אייבערשטן אויף די גאנצע וועלט.

Speaker 2: אבער די גמרא רופט קריאת שמע "קבלת עול מלכות שמים", מ'רופט עס נישט "קבלת יחוד ה'". פארשטייט? זעט אויס אז...

אבער דאס איז די לוקה. ס'איז לכאורה א קשיא אויף דער רמב"ם'ס אייגענע פשט, און דער רמב"ם איז נישט שטימט מיט יעדער גמרא, אבער ס'איז לכאורה די לוקה איז דער רמב"ם'ס פשט אין אחדות אין פרק א', לכאורה.

אקעי, לאמיר גיין ווייטער.

סדר התקיעות בציבור - המנהג הפשוט

סא לכאורה דא איז אויך דא ענליך וואס מיר האבן געזען אין הלכות פסח. ביז יעצט האבן מיר געלערנט די הלכות, דא די הלכות פון די תקיעות, דא די מנהג, יא, די מנהג, און אויך דאס איז פאר די גאנצע סדר. יעצט גייט ער אלעס אריינלייגן אין איין מאל וויאזוי ס'זעט אויס די מחזור.

זאגט דער רמב"ם אזוי: **המנהג הפשוט בסדר תקיעות של ראש השנה בציבור כך הוא. אחר שקוראין בתורה מחזירין הספר, ס'טייטשט, נאך שחרית איז דא קריאת התורה, מ'לייגט צוריק די ספר, און דעמאלטס יושבין כל העם. מען מעג זיצן, אדער מען רופט עס תקיעות דמיושב. מ'זעצט זיך אוועק.**

Speaker 2: און אויך אונז לאזן די תורה אינדרויסן ביז נאך די תקיעות. דער רמב"ם לייגט שוין צוריק די תורה.

אה, אזוי ווי א ספר גערעכט. אונז דארפן דוקא לאזן די תורה, ווייל אונז האבן געווען די זכות פון די תורה, און איך האב פשוט אזא זאך.

Speaker 2:

יא, מ'זעצט זיך אוועק. ס'קען בעצם זיין אז ווען מ'לייגט עס אראפ אויף די בימה הייסט עס מחזירים הספר. מחזירים מוז נישט מיינען צו דאגן קול. לכאורה דארף מען מיינען יא, מ'לייגט עס צוריק.

תקיעות דמיושב

יושבין כל העם, ואחד עומד ומברך, ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו לשמוע קול שופר. כל העם עונים אמן. וחוזר, נאכדעם זאגט ער די ברכה שהחיינו, וכל העם עונים אמן. ותוקע שלשים תקיעות שאמרנו. פארוואס שלשים? האט ער געזאגט וועגן זיי האבן געזאגט אז ס'איז דאך דא א ספק וועלכע, און יעדער איינס קומט מיט דריי, קומט אויס דרייסיג. תשר"ת על הסדר, די גאנצע. און מיט דעם האט מען געענדיגט לכאורה אלע תקיעות דמיושב, ווייל מ'האט שוין יוצא געווען אלע ספיקות.

תקיעות דמעומד

Speaker 1

סדר הברכות איז א דין אין די סדר התפילה, וואס איז די סדר הבית הכנסת, ס'איז נישט קיין דין אין די יחיד.

פארוואס איז דער מנהג? ס'זעט אויס אז דער מלכות זכרונות שופרות דארף יא דער יחיד אויכעט זאגן. נאר די תקיעה על סדר הברכה. ס'איז אפילו נישטא קיין מנהג אז דער יחיד זאל בלאזן על הסדר. ס'איז נישט בכלל קיין ענין. דער נושא פון תקיעות על הסדר איז נאר ווען מ'דארף דעם ציבור. ס'איז די צורת התפילה בבית הכנסת.

הלכה יג: תקיעות מעכבות נישט ברכות, ברכות מעכבות נישט תקיעות

Speaker 1

זאגט דער רמב"ם, "התקיעות אינן מעכבות את הברכות, והברכות אינן מעכבות את התקיעות". ס'איז נישט תלוי איינס אין די אנדערע. אויב האט מען נאר, ס'איז נישטא קיין, לאמיר זאגן, א תלמיד חכם וואס געדענקט די סדר מלכות זכרונות שופרות, זאל מען עניוועי בלאזן אלע תקיעות. האסטו געקענט מיינען אז מ'בלאזט דריי תקיעות קעגן מלכות זכרונות שופרות, איז דער חידוש אז נישט. דאס איז עפעס די אינטערעסאנטע... וואס דו האסט יא, טו יא.

שתי עיירות: ספק תקיעות vs. ודאי ברכות

Speaker 1

זאגט ער, איז ער מסביר, בשתי עיירות, באחת יודע בוודאי שיש שם מי שיברך להם תשע ברכות ואין שם תוקע, ובשנייה ספק יש שם תוקע ספק אין שם, הולך לשנייה, שהתקיעות מדברי תורה והברכות מדברי סופרים.

ס'איז אינטערעסאנט. דאס הייסט, אפילו ביז ספק, אפילו ס'איז א ספק תקיעות און א ודאי ברכות, איז די ספק דאורייתא שטערקער ווי די... א ספק דאורייתא איז שטערקער ווי די ודאי דרבנן. אפילו לויט די רמב"ם וואס ספק דאורייתא איז נאר מן התורה לחומרא. אונז זאגן אז זיי זענען דאך שוה בשוה, ביידע זענען דרבנן. אבער דאס איז א ספק פון א דאורייתא. דאס איז די שורש דערפון איז א דאורייתא.

דיסקוסיע: ספק דאורייתא vs. ודאי דרבנן

Speaker 1

אינטערעסאנט, ווייל וואס ווען מ'קען טראכטן, אונז ווייסן דאך אז די חכמים האבן וועגן זייער שבועות מבטל געווען תקיעות. וואס דו מיינסט אז די רבנן זענען וויכטיגער ווי די דאורייתא? זיי זענען זייער וויכטיג, אבער נישט וועגן א חשש פון סכנה. נישט אז די ברכות זאלן זיין ווערד מער... ס'איז אינטערעסאנט דאס אז ספק דאורייתא איז... דער רמב"ם האלט אז ספק דאורייתא דרבנן, דאס האט ער געמיינט צו זאגן. קומט אויס אז ביידע זענען דרבנן, און דו פרעגסט שוין טאקע די אחרונים די חכמה. אינטערעסאנטע קשיא.

Speaker 2

ס'איז דאך אלץ א שורש דאורייתא. יא, ס'איז משום דאורייתא. ס'זאל זיין אז מיט דאורייתא דארף מען נישט מחמיר זיין.

Speaker 1

אקעי, ס'איז נאך א נושא.

סיום**Speaker 1**

אקעי. עד כאן לערנט איך א שופר, ווייסט מען שוין וואס איז א שופר ראש השנה. בערך, יא. די וויסן ווייסן נישט, זאל גיין איין איין א חכם, האבן זיי געלערנט. אבער נישט בלייבן שבת, נאר וועגן מ'דארף גיין צו די חכם. די וויסן וויסן נישט, קען מען גיין פאר ראש השנה צו א חכם און אויסלערנען. יא, פיין געוואלדיג. שוין, יישר כח.

זאגט דער רמב"ם, בדין היה שיתקע על כל ברכה וברכה שלש פעמים. ס'וואלט געפאסט אז נאך יעדע פון די דריי ברכות פון מלכות זכרונות ושופרות זאל מען בלאזן דריי מאל פון יעדע סעט, דריי מאל תרועה, דריי מאל שברים, כדרך שתוקע כשהן יושבין.

נאר פארוואס האב איך געזאגט אז מען מאכט נאר יעדע איינס דריי מאל, דאס הייסט נאר א טאטאל פון דריי און נישט א טאטאל פון ניין? **אלא כיון שיצאו מידי ספק בתקיעות של מיושב, ביי תקיעות של מיושב האט מען שוין יוצא געווען, מ'איז שוין ארויסגעגאנגען פון יעדע ספק, אין מטריחין על הציבור לחזור בהן כולן על סדר הברכות, אז יעדער איינער זאל נאכאמאל איבערבלאזן דעם גאנצן סדר הברכות. אלא די להם בבא אחת על כל ברכה, כדי שישמעו תקיעות על סדר ברכות.**

די נייע תקיעות איז דאך נישט די עיקר המצוה, די עיקר המצוה איז מען שוין ארויסגעגאנגען פון ספק, ס'איז דאך נאר כדי ס'זאל זיין א סדר הברכות. סדר הברכות איז גענוג אז יעדע איינס איז איינס. אינטערעסאנט.

זאגט דער רמב"ם, "וכל הדברים האלה" — דאס איז די הלכה אז דער רבנו תם, אונז פירן זיך יא צו טון צען קולות ביי יעדע ברכה, און דאס איז דער רבנו תם האט מתקן געווען. זעט אויס אז אלעמאל די אמאל'גע מנהג איז געווען אזוי ווי דער רמב"ם.

הגם ס'איז פאני, ווייל מעיקר הדין דארף מען אוודאי יא. בזמן המשנה האט מען אוודאי יא געבלאזן. אויב דו זאגסט אז דו ווילסט אז ס'זאל זיין א סדר הברכות, ווילסטו אז די גאנצע זאל זיין א סדר הברכות, אויך מיט די ענין פון לא יצאתי מידי ספק. רייט? און די עיקר איז דאך די... די עיקר איז דאך די... די עיקר איז דאך די... וואס איז אין די מלכות זכרונות שופרות. רייט?

אבער די מנהג איז געווארן אז מ'איז מקצר, ווייל מ'איז שוין יוצא געווען פריער. ואין מטריחין על הציבור איז א שטארקע הלכה. יא. ס'קומט אויס אז לויט'ן רמב"ם מאכט מען נאר פערציג קולות. לויט'ן רבנו תם מאכט מען זעכציג.

די זעלבע, פונקט ווי מ'קען פועל'ן ישועות מיט די מצוה פון אסאך תקיעות, קען מען נאך פועל'ן ישועות מיט די מצוה פון אין מטריחין על הציבור. דאס איז פשוט א רב אין א שול, אזוי ווייסטו. אונז גייען דאך ווידער לויט'ן רבנו תם. דער עולם באלעקט זיך ווי מער תקיעות.

דיגרעסיע: תקיעות ביי שטילע שמונה עשרה

Speaker 1

אונז, דער נוסח ספרד, די חסידים מאכן אפילו תקיעות ביי די שטילע שמונה עשרה, וואס איז אויך עפעס אן אינטערעסאנטע זאך. קומט אויס נינציג. יא, און נאכדעם מאכט מען נאך צען, כדי ס'זאל זיין שוין הונדערט.

די ליטווישע דארפן מאכן פערציג נאך ביי קדיש, ווייל זיי מאכן נישט ביי שטילע שמונה עשרה. אה, זיי ווילן נישט מפסיק זיין, זיי האבן מורא פון מפסיק זיין? ס'איז נישט דא, איך ווייס נישט פארוואס. די הלכה, מ'דארף קוקן. די הלכה פון תקיעות... יא, איך רעד נישט פון הפסק. ניין, איך זאג ס'איז א פאני זאך.

די הלכה פון תקיעות דמעומד, פון סדר הברכה, ס'רעדט פון חזרת הש"ץ, נישט פון שטילע שמונה עשרה. איך ווייס נישט פון וואו ס'קומט די זאך פון בלאזן ביי שטילע שמונה עשרה, אבער מ'דארף קוקן, ס'איז דא עפעס א מנהג.

הלכה יב (המשך): יחיד vs. ציבור

Speaker 1

זאגט דער רמב"ם, "כל הדברים האלה בציבור, אבל היחיד בין ששמע על סדר הברכות בין שלא על סדר, בין מעומד בין מיושב, יצא", ער דארף נאר הערן גענוג ארויסצוגיין מידי ספק. ער דארף נישט טון, דאס על

